

УНІВЕРСИТЕТ

ВИДАННЯ ПРИКАРПАТСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ імені ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
№ 1, квітень 2007

Тут наша юність,
рідний дім,
святиня знань
і
Храм науки

НАД НИМИ ПОЧЕСТЕЙ ВИТАЄ ДУХ

На початку відкриття конференції трудового колективу до делегатів звернувся член-кореспондент НАН, доктор фізико-математичних наук, професор, ректор Прикарпатського національного університету ім.В.Стефаника Богдан Костянтинович Остафійчук. Він із сумом сповістав про передчасну смерть ректора національного університету Львівської політехніки доктора фізико-математичних наук, професора Юрія Кириловича Руданського та доцента кафедри історії України Любінця Ігора Ярославовича. Присутні вшанували пам'ять Богдана Костянтиновича.

Богдан Костянтинович повідомив про нагородження почесною грамотою Міністерства освіти і науки доктора психологічних наук, професора Зіновії Степанівни Карпенко, також про заснування в університеті звання «Почесний професор», яке стимулюватиметься щомісячною пожиттєвою стипендією в розмірі 1000гр.

«Так, - продовжував він, - на основі ухвали Вченої ради нашого університету, ці почесні звання присвоєні кращим викладачам - науковцям, докторам історичних наук, професорам Володимирі Васильовичу Грабовцяку та доктору фізіологічних наук, професору Телпінському Марку Веніаміновичу. Під схвальні оплески делегатів і спалахи фотооб'єктивів, ювіляри одягають професорські мантії. Пан ректор запрошує нагороджених звернутися до присутніх із коротенькими «лекціями».

Професор В. В. Грабовецький :

-Мені приємно на серці, що Ви вшановуєте мою скромну працю. В житті мене тричі підстерігала смерть , а я вижив, вижив всім смертям наперекір. І безмежно щасливий, що народився в безеніжині - вітчизні Олекси Довбуша, і є в цьому Боже провидіння, бо служу всім своїм єством, всіма фібрами душі - герою землі української, провідникові правди і честі гірського люду, який став істиною і сенсом мого пожиттєвого пошуку, що знаходить розраду в джерелах запущених звітуват. До речі, зауважу, що виховувався на традиціях Шашкевичевої поезії.

Іноді подумки повертаюся у своє дитинство, відчуваю батькові пророчі слова, мовлені після моєї першої наукової статті: «Ти, синку, будеш першим звичайним із нашого старовинного роду!» Звичайно, це хвилитое, як і Шенгіцького, котрого мав щастя бачити і слухати в неспокійні воєнні роки. Професор розповідав про наукові праці, а це двадцять чотири монографії, понад 100 окремих видань, близько 300 статей. Та найбільш дорогоцінним творчим

надбанням, вважає видання історії батьківщини Маркіяна Шашкевича-село Підлисса, яку пообіцяв односельчанам написати на відкритті пам'ятника нашому «галяністому Будителю». Але ... «Людиною мислити, а Бог креслить». Політичні вітри , зміни ідеологій - перекреслили, унеможливили, відсунули на довгі роки святу для мене обіцянку. І тільки телефонний дзвінок, голосом жителя Підлисса, оживив призабуту пам'ять. Я виконав свою обіцянку, цим дорожу. Але це вже інша історія.

У ці хвилини неймовірно важко передати всю повноту щастя і любові, яку відчуваю , тримаючи диплом, вручений нашим чудовим ректором Богданом Костянтиновичем. Запевняю Вас, що мої учні продовжать започатковані традиції наукових досліджень і викладацької праці.

Після завершення конференції наш кореспондент Володимир Васильович Грабовецький розповідав, що це за така трапилася історія із написанням книги.

Дивовижна, - посміхається. Задзвонив телефон, я підняв трубку і почув схвильований голос вже немолодого людини. «Слава Ісусу Христу, дорогий Ви ще професе? Знаєте, Грабовецький! Ви хлопчиком на відкритті пам'ятника нашому Маркіяну, і, Ви, вручаючи три гвоздики, як символ «Руської трійці», обіцяли написати історію Маркіянової оселі. Прошу Вас від усієї Підлиської громади написати літопис села, присвячений ювілею 200-ліття від дня народження поета».

На жаль, людська пам'ять - не всесильна, особливо, коли йдеться про буденну, клопітку працю вченого. Тому і прийшлося виправляти помилку негайно. Вже до ранку мною був складений план - проєкт майбутньої книги, а через півроку літопис з'явився у видавництві. 6 серпня 2006 року на Білій горі відбулась Служба Божа і презентація моєї книги. Хвилювання від здійсненої мрії - для мене мантия людського щастя. Посудіть самі: ти вручаєш книги із автографами землякам Маркіяна, натомість отримуєш диплом Почесного громадянина села Підлисса - і все це в суцільних обіймах і цілунках вдячних жителів. Здається, до них ці теплі й зворушливі сльози на моїх руках, долонях, устах - не висохнуть ніколи, а урочисті пісні у виконанні місцевого хора настільки окрилили , що тіло прагнуло руху, невловимості, відчуття польоту.

Мрії несли мене над Білою горою, поетовими місцями. І не було початку і кінця дивовижі пережитого! Я відчував себе невід'ємною частиною цього великого дійства, окрилений, що піднімався

на зустріч золотавому сонцю, яке заливало довкілля голубим небесним полиском.

Здивую Вас, бо із величезного масиву моїх наукових праць із історії України Галичини - ця багатоілюстрована, кольорова поліграфічного оформлення монографія (єдина із виданих шашкевичани в Україні за нагоди 195-річчя) - діляна в Національній бібліотеці історії України в Києві.

І зараз не можу збагнути: в чому її цінність для мене як автора? Можливо, у близькості поглядів, духовному єднанні через століття, бо виховувався на традиціях кращих надбань поета.

Знаєте, очевидно, ще не до кінця все з'ясував для себе. Життя триває, продовжуються пошуки.....

Професор П.С. Федорчук :

- Шановний пане ректоре, дорогі мої колеги ! Я освітянин від народження. Посудіть самі : закінчив школу на Городенківщині, згодом, у 1947 році - Коломийське педагогічне училище, у 1951 р. став студентом відділу історико-філологічного факультету Івано-Франківської педагогічного інституту. Навчався у викладачів , відтак відомих вчених, докторів наук, професорів І.К. Васюти, П.М.Денисовця, П.Т. Руденка та інших. Особливе враження справили на мене лекції доцентів В.О.Духніча, Ю.І.Патлажана . Під час навчання займався науково-технічною роботою, став переможцем Республіканського конкурсу студентських наукових робіт. З 1960 по 1963 рр. я навчався в аспірантурі Київського державного університету ім. Тараса Шевченка, де достроково закінчив кандидатську дисертацію з історії західних областей України. Із 1963 року і до сьогодні працюю в університеті, пройшовши шлях від старшого викладача до професора. Одночасно активно займався науково-дослідницькою і навчально-методологічною роботою. Я автор багатьох науково-історичних видань та статей. У 1976 році першим із викладачів історичного факультету захистив докторську дисертацію. З 1982 по 1993 рр. працював проректором з наукової роботи.

Неодноразово побував у закордонних відрядженнях, звідки привозив , вважаю, найбільш цінність - документи, що стосувалися історичного розвитку нашої Батьківщини. Рідна Україна щиро віддячила за мою працю, нагородивши багатьма заслуженими відзнаками. Найбільше дорожу званням Заслуженого працівника народної освіти Української Радянської Соціалістичної Республіки.

Міг би ще багато-багато розповісти про себе, але справжня моя щастя відчуваю в тому, що університет завдяки нашому шановному ректорові професору Богдану Костянтиновичу Остафійчуку,

став заслуженим університетом. І цим я дуже горджуся. З повагою, мої дорогі друзі!

Професор М.В. Тепліньський :

-Дуже приємно, що моя праця відзначена в 2007 році, коли виповнюється 60 років моєї науково-педагогічної діяльності. За покликанням я , перш за все, викладач, а не науковець. Хоча, звичайно, науковою роботою займаюся. А те, що працюю викладачем – дає мені відчуття вічної молодості. Насправді коли приходжу на перший курс моїм студентам 17 років, через 10 літ знову 17 і т. д. У мене склалося враження, що і я не міняюся, не старію, залишаюсь завжди молодим, адже життя таке прекрасне! Дякую Вам за теплі хвилини, що Ви подарували мені.

Підготував наш кореспондент

Моніторинг студентського середовища

Кажуть, хороший менеджер завжди цікавиться життям своєї організації. Нічого дивного, адже це запорука отримання достовірної інформації – основи для прийняття ефективних та раціональних рішень. Дане твердження на сьогодні трактується вже як закон, від правильності застосування якого залежить успіх тієї чи іншої управлінської сфери. Не знаю чи варто порівнювати наш університет з організацією, але, зрештою, саме йому притаманні риси чітко вираженого поняття « керуючі – підпорядковуючі ». А хто ті керуючі? Це ті ж самі менеджери, просто ми їх звичай величасмо деканами, директорами, проректорами. Зрештою, це тільки формальність, адже головне не форма, а саме зміст. Щодо останнього, то слід наголосити, що наші «університетські менеджери», не тільки не забувають основний управлінський закон, на якому ми наголошували вище, але й успішно використовують його на практиці. І як підтвердження цьому, можемо взяти багаточисленні зустрічі проректора з навчально – виховної роботи і соціального розвитку Богдана Івановича Ковбаса із студентством Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника. Дані зустрічі – це постійний моніторинг студентського середовища, з метою виявлення проблем, негараздів, а також підбір найбільш ефективних шляхів їх вирішення.

Наприклад, нещодавно Богдан Іванович мав зустріч із представниками Інституту історії та політології, кілька днів раніше – Інститутом мистецтв, а ще кілька днів ...

Можна перелічувати довгенько, проте, всі ми розуміємо, що ким би не був студент – політолог, економіст, юрист, фізкультурник чи історик, всіх їх об'єднує одне – це спільність проблем, яких у них, як виявилось, багатенько. Це і неукомплектовані бібліотеки, і відсутність технічного забезпечення навчального процесу, і погані гуртожитки, і холодні аудиторії, і недостатня кількість спортивних залів, і недосконалі навчальні програми, і мала кількість позалекційних заходів – екскурсій, поїздок, і ще багато іншого. Звісно, кожне з вище перелічених питань піддається вирішенню, тільки от, де кошти для цього взяти? Богдан Іванович намагався дане протиріччя донести до студентів та роз'яснити їм, що всі ці проблеми потребують часу та поступовості у виконанні. На сьогодні вже зроблені перші кроки: ремонт у гуртожитках, закупівля нових автобусів (для позалекційних заходів) та приміщень (збільшення аудиторій, заснування нової бібліотеки). Звісно, це не так багато, але ж найголовніше, що справа «зрушила з місця». Поруч із цим, проректор з навчально – виховної роботи і соціального розвитку наголосив на тому, що заглиблюючись у матеріальний світ, ми часто не хочемо бачити інших, не менш важливих проблем – проблем особистої культури та виховання. Адже, перші питання для свого вирішення вимагають всього-навсього коштів(які рано чи пізно все ж знайдуться), а другі – нашої клопіткої і щоденної праці над собою. Закупівля нових книг та побудова великої бібліотеки- не змінить того факту, що через деякий час в цих самих книгах будуть вирвані сторінки, а столи і стіни бібліотеки прикрасяться такими високосмисловими фразами як «Тут був Вася» чи Думаю, ви і самі здогадалися.

Підготувала Жанна Дутчак

УНІВЕРСИТЕТСЬКІ НОВИНИ

22 лютого 2007 року відбулася конференція трудового колективу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Заслухавши і обговоривши доповіді ректорату і професійного комітету, конференція постановила:

1. Схвалити колективний договір Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника на 2007-2008 роки.
2. Затвердити зміни Статуту Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника.
3. Затвердити Правила внутрішнього розпорядку Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника в новій редакції.
4. Схвалити запропонований кошторис університету на 2007 рік в цілому з врахуваннями побажань делегатів конференції.
5. Затвердити університетську комісію з трудових спорів з охорони праці.

13 березня 2007 р. відбулася чергове засідання Вченої ради Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника. Заслухавши доповіді проректорів з навчальної роботи В.М. Чобанюка і Ю.М. Москаленка з питання "Підприємливість навчально-виховної роботи університету в осінньому семестрі 2006-2007 н.р. і завдання інститутів і факультетів щодо забезпечення виконання вимог Указу Президента України "Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні", Вчена рада університету ухвалила:

- На засіданнях Вченої ради інститутів, факультетів проаналізувати якісний рівень підготовки фахівців і на цій основі здійснити заходи щодо подальшого вдосконалення і реформування навчально-виховного процесу.
- Керівникам Інституту туризму і менеджменту, Інституту філології, факультету іноземних мов забезпечити ліцензування у ДАК спеціальностей "французька мова і література", "китайська мова і література", "туризм".
- Кафедрам університету розробити методи завдання з навчальних дисциплін для комп'ютерної перевірки якості підготовки фахівців.
- Розробити Положення про конкурс нових інформаційних технологій навчання, зокрема щодо забезпечення самостійної роботи студентів, та започаткувати з 2007-2008 н.р. його щорічне проведення.
- Дирекціям інститутів, деканатам факультетів, завідувачам кафедр здійснити організаційні, навчально-методичні заходи з підготовки студентів до державної підприємчої спеціальної захисту бакалаврських, дипломних і магістерських робіт. Затвердити склад ДАК, програмні вимоги до державних екзаменів.
- Не допускати зниження рівня вимог до якості і складності дипломних, магістерських робіт. З метою підвищення їх якості та забезпечення об'єктивної оцінки ширше практикувати зовнішнє рецензування.

(продовження на с. 6)

Звіт за підсумками соціологічного дослідження

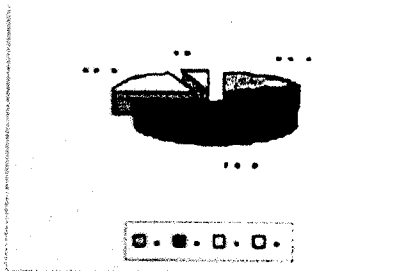
Центром соціальних досліджень Прикарпатського національного університету ім.В.Стефаника в період з 20 по 27 грудня 2006 року проведене соціологічне дослідження якості організації науково-освітнього процесу.

Методом квотної вибірки була визначена кількість із 1034 респондентів, що репрезентувала студентство всіх структурних підрозділів університету (статистична похибка становить 3%).

Мета дослідження - визначення рівня адаптації студентів до навчально-виховного процесу, залучення до наукової діяльності та її спонукальні мотиви, оцінка всіх складових навчального процесу, ціннісні орієнтації студентської молоді, вивчення пропозицій щодо удосконалення системи науково-освітньої діяльності в університеті.

Більшість респондентів задоволені перебуванням у стінах навчального закладу, лише четверта частина відповіли про те, що вони частково або повністю не задоволені перебуванням в університеті. 5% студентів, які повністю не задоволені перебуванням в стінах університету, не приймають участь в роботі жодних наукових, громадських чи культурно-спортивних об'єднань, їх не влаштовують всі складові науково-освітнього процесу.

Рис.1

Розподіл відповідей на запитання «Чи задоволені Ви перебуванням у стінах нашого навчального закладу?» (у %)

1.- повністю задоволений; 2- швидше задоволений; 3- швидше не задоволений; 4.- повністю не задоволений.

Рівень задоволення безпосередньо залежить від мотивації вибору навчального закладу та майбутньої спеціальності. Тут переважає раціональне сприйняття, пов'язане із особистою зацікавленістю саме цією спеціальністю (45%), широким вибором професій після завершення навчання (12%) та гарними перспективами мати постійну та надійну роботу (11%). Тільки 6% визнали визначальними власні здібності та 8% покликання саме до такої

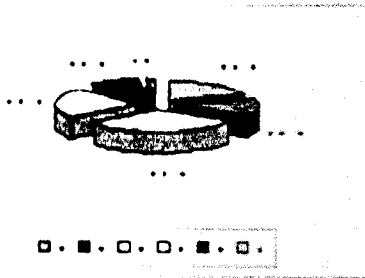
діяльності, 4% респондентів вибрали спеціальність в зв'язку із неможливістю вступу до іншого вузу та на іншу спеціальність.

Стосовно участі у науковій діяльності, то 78% опитаних відповіли, що зовсім не займаються науковою діяльністю, лише 10% беруть участь у студентських конференціях різного рівня і 12% відвідують наукові гуртки, працюють у дослідницьких групах.

На запитання про заходи, які могли б стимулювати залучення студентів до наукової роботи, більшість респондентів визнали визначальну роль впливу викладачів на рівень активності в цій сфері (рис 2).

Рис.2

Розподіл відповідей на запитання: «Що, на Вашу думку, необхідно зробити, щоб зацікавити студентів до наукової роботи?» (у %)

1-стимулювати матеріально; 2-враховувати результати при оцінюванні з різних предметів; 3-пропонувати актуальні та цікаві проблеми досліджень; 4-більше допомогти з боку викладачів; 5-рекомендувати кращих студентів - науковців до магістратури, аспірантури; 6-інше.

Більше половини опитаних (54%) вважають, що зацікавлення науковою діяльністю можливе через допомогу викладачів і пропозиції цікавих тем дослідження. Прагматичні стимули, пов'язані з матеріальними благами або високими оцінками, набрали лише 34% відповідей. Отже, можна стверджувати про певну неформованість інтелектуальних інтересів значної частини студентства, недостатню поінформованість про існуючі та перспективні напрямки наукових досліджень. У пропозиціях щодо покращення навчально-виховного процесу, є побажання постійно та докладно інформувати про наукові гуртки та дослідницькі групи, які працюють в університеті.

Важливе значення для ефективної організації всього науково-дидактичного процесу в університеті має позитивне відношення до всіх його складових.

Оцінка рівня викладання навчальних дисциплін, матеріально-технічної бази, роботи бібліотеки та студентського самоврядування виражає суб'єктивне ставлення студентства до навчального закладу в цілому, визначає характер адаптації чи дезадаптації та ефективність набуття професійних знань і навичок.

Найвищий позитивний рейтинг - 75% має рівень викладання, найнижчий - 37% матеріальна база, більше половини респондентів - 51% не влаштовує організація дозвілля. Проте тільки 11% опитаних повністю задоволені рівнем викладання а 64% задоволені частково, тобто з певними застереженнями. Інформацію про ці застереження відображають відповіді на запитання про пропозиції щодо удосконалення навчально-виховного процесу. Більшість пропозицій, стосовно викладання навчальних дисциплін наголошують не на підвищенні наукового чи інтелектуального рівня проведення навчальних занять, а на покращенні відношення викладачів до студентів. Це широкий діапазон побажань, починаючи із пропозиції викладачам забезпечувати індивідуальний підхід до кожного студента і входити в їх проблеми та завершуючи думкою про те, що «треба звільняти викладачів, які зникаються із студентів». Певним узагальненням є висновок одного із студентів: «вчитель - це людина з Великої букви. Наказь вони зустрічаються дуже рідко». На студентів не повинні впливати персональні проблеми викладачів». Близько 25% від всіх пропозицій відносно навчальної діяльності, пов'язані з посилення професійної спрямованості навчального процесу, замину загальних дисциплін прикладними, які безпосередньо потрібні в практичній роботі. Досить характерним є побажання: «більше викладати те, що потрібно для життя, а не викладати теорію, бо теорія не завжди в ідеї правильно працює на практиці». В значній кількості відповідей наголошується на надмірній теоретизації навчання і недостатньому поєднанні з реальними безпосередньої роботи по спеціальності.

Поширені пропозиції залучати до викладацької діяльності спеціалістів - практиків, реально виробляючи всі принципи Болонської системи: рейтингове оцінювання, можливість продовжувати навчання в інших вузах, в тому числі за кордоном. Проте, половина побажань в цьому плані пов'язана із вільним відвідуванням лекцій та зменшенням навчального навантаження під час підготовки до семінарських занять.

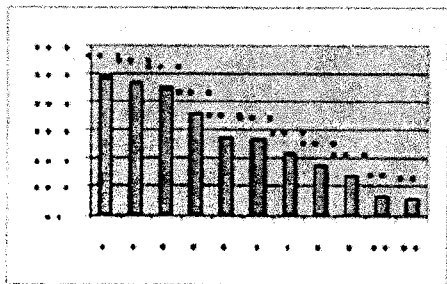
Конкретизувати оцінку навчального процесу студентами дозволяють розподіл відповідей на запитання щодо його основних вимог. Як оцінками 49% респондентів основна увага надається засвоєнню великих обсягів фактичних

знань, 47% - навчитись застосовувати теоретичні знання на практиці, 45% - інтенсивно працювати. Лише 6% відмітили вимогу щодо критики вже існуючих поглядів, 22% - брати участь у дискусіях на семінарах, 27% - розвивати власні інтереси. Таким чином, респонденти вважають, що навчальна діяльність швидше спрямована на засвоєння та відтворення фактичних знань, ніж на розвиток творчих здібностей та критичного мислення.

В пропозиціях щодо удосконалення навчального процесу висловлюються думки про необхідність розвитку самостійного критичного підходу щодо сприйняття існуючих теорій та концепцій, впровадження дискусій на семінарських заняттях, посилення дисципліни як викладачів, так і студентів. Хоча 47% відповідей респондентів відзначають увагу, яка надається в університеті, стосовно вміння застосовувати теоретичні знання на практиці, проте необхідність посилення прикладного аспекту в системі навчання наголошується в значній кількості анкет.

Рис. 3

Розподіл відповідей на запитання: «Виберіть три основні вимоги, яким, на Вашу думку, надається найбільша увага в університеті» (у %).

1. засвоєвати великий обсяг фактичних знань; 2. навчитись застосовувати знання на практиці;

3. інтенсивно працювати під час навчання; 4. розуміти базові принципи навчальної дисципліни; 5. регулярний контроль (письмові роботи, виступи); 6. розвивати власні інтереси; 7. брати участь в дискусіях на семінарах; 8. розбиратись в галузях, суміжних спеціальності; 9. сприймати соціальні проблеми з наукової точки зору; 10. працювати спільно з іншими студентами; 11. критикувати вже існуючі погляди;

Дослідження показали високу соціальну значимість навчання в університеті для більшості респондентів. Поряд із батьками та близькою родичами (79%), роботою і кар'єрою (73%), університет та навчання для 71% опитаних є одним із найважливіших життєвих сфер. Таке визнання набагато вище за оцінку значення вільного часу та хоббі, а також компанії і друзів. Власна сім'я лише для 48% респондентів являється пріоритетною сферою життєдіяльності.

Це пояснюється тим, що для більшості студентства прагнення створити сім'ю не виступає нагальною і найважливішою проблемою. Цей серйозний життєвий крок відкладається до здобуття освіти і досягнення економічної самостійності.

Більшість респондентів у відповідях прагнуть до досягнення професійного та економічного самовизначення, а значить, набуттям статусу дорослості. Батьки та близькі родичі зберігають високу соціальну цінність, пов'язану із роллю сім'ї в сучасному українському суспільстві. Розташування науки і досліджень на останній позиції пояснюється тим, що ця сфера потребує особливих якостей і сформованих пізнавальних інтересів, чого більшість студентів у себе не спостерігає. З іншої сторони, цей вид діяльності не обіцяє великих та швидких дивідендів.

Духовні сфери, пов'язані із релігією та вірою, мистецтвом і культурою, визнали пріоритетними відповідно 32% та 28% респондентів. Для студентства характерне раціональне та прагматичне сприйняття життя, тому духовні сфери не є домінуючими.

Стосовно удосконалення навчально-виховного процесу у пропозиціях студентів значна увага приділяється матеріально-технічній базі університету. Її становище повністю задовольняє лише 8%, швидше не задовольняє, ніж задовольняє – 29% респондентів (див. табл.1). Ті студенти, що змушені навчатись у другій зміні, виступають за збільшення кількості аудиторій, оптимізацію розкладу навчальних занять. Багато пропозицій стосовно збільшення кількості комп'ютерних класів та надання безплатного доступу до мережі Інтернет. Оцінюючи в цілому позитивно роботу бібліотеки (52% респондентів), висловлюються побажання забезпечення студентів базовими підручниками із основних дисциплін професійного спрямування, більш масового надходження нової літератури. Непроходимо думки про необхідність зменшення оплати за навчання, збільшення розміру стипендій та кількості місць державного замовлення. Турбує песимістичний настрій, що простежується у багатьох відповідях: «все одно нічого не зміниться», «ніхто до думки студентів не прислуховується». С. побажання надання більших прав у вирішенні внутрішньо-університетських проблем, впровадженні опитування щодо визначення рейтингів викладачів. Проте в студентському середовищі спостерігається все-таки низький рівень наукової, громадської та політичної активності.

Вирізняється зацікавленість студентів в удосконаленні

навчально-виховного процесу в університеті, проте в більшості вони не визначили свого місця і ролі в ньому. Як висловився один із респондентів: «треба зацікавити студентів, позбавити їх байдужості, а способів можна знайти багато».

Підсумовуючи результати дослідження можна констатувати:

- більшість респондентів задоволені перебуванням в стінах університету, повне незадоволення окремих студентів є наслідком їх психологічного стану чи соціальної позиції;

- в цілому позитивно оцінюючи рівень викладання, основна кількість зауважень стосується міжособистісних стосунків викладача і студента, необхідності реального утвердження педагогіки співробітництва;

- основним стимулом підвищення наукової діяльності студентства може вважатись допомога з боку викладачів щодо формування пізнавальних пріоритетів та перспективних напрямків досліджень;

- навчання в університеті майже три чверті опитаних вважає найважливішою сферою своєї життєдіяльності, що зумовлено раціональним та прагматичним сприйняттям дійсності студентами. Це посилює відповідальність професорсько-викладацької та університетської складової реалізації таких високих соціальних очікувань молоді;

- студентство з готовністю сприймає впровадження Болонської системи у вищій школі, хоча, в значній мірі, пов'язує з нею спрощення та полегшення процесу навчання;

- висловлюється незадоволення надмірною теоретизацією навчальних дисциплін та необхідність посилення професійного спрямування. За оцінкою студентів, навчальний процес швидше орієнтований на засвоєння та відтворення великої кількості фактичного матеріалу, ніж на розвиток творчих здібностей і самостійного критичного мислення;

- незадоволення матеріальною базою виникає внаслідок нестачі аудиторій, недостатньої кількості літератури, неможливості вільно користуватись комп'ютерною технікою та Інтернет-ресурсами;

- в студентському середовищі переважає пасивно-споглядальне сприйняття дійсності, подальша приватизація особистого життя, що проявляється у відсутності якихось суттєвих ініціатив та активності стосовно навчально-виховної діяльності, низькій залученості до діяльних громадських, політичних і культурних студентських об'єднань.

Директор центру
соціальних досліджень,
кандидат педагогічних наук
Горь Дарина

ПРОБЛЕМИ НАСТАВНИЦТВА

Універсальний рецепт! Який він?

Виховання – споконвічна проблема, якій завжди надавалось, досі надається і, мабуть, завжди буде надаватись з боку суспільства багато уваги. Чому? Та тому, що воно як суспільний феномен виступає одним із механізмів соціалізації людини – її включення в життя суспільства, приучення до норм та правил, які в ньому існують, вироблення певних стандартів поведінки, що відповідали б адекватноприйнятним стандартам. Поруч із цим, ми усвідомлюємо, що виховання – це передусім комплексний та неперервний процес. Адже він розпочинається дома, проходить через дошкільні заклади, годі школу, а згодом у вищі установи освіти. І якщо спочатку ви маєте справу з маленькими дітьми, які, як та губка, впитують в себе все, поклоняються перед авторитетом старших, коли ви, як наставник чи класний керівник маєте в руках безліч засобів впливу на що це не сформовану особистість, то зовсім інша ситуація постає перед вами у ВНЗ, де вам доводиться мати справу вже із дорослими, сформованими людьми, засоби впливу на яких не те, що обмежені, а просто відсутні. Так, ситуація невтішна, але ж вихід є завжди. Мабуть, найкраще ознайомлені з даною проблемою ті, що безпосередньо стикаються з нею кожного дня, мається на увазі наставники або куратори, які, говорячи мовою школярів, виступають в ролі класних керівників у студентів. Отож, з цього приводу ми вирішили поспілкуватися з доцентом кафедри політології Прикарпатського національного університету Валерієм Юхимовичем Штерном.

- Валерію Юхимовичу, скільки років ви працюєте у Прикарпатському національному університеті?

Досить таки довго! Якщо не помиляюсь, а я таки не помиляюсь, протягом вже тридцяти шести років. За цей не малий проміжок часу мені вдалось попрацювати на таких факультетах як: фізико-математичному, іноземних мов, початкових класів, музичному, філологічному, художньо-географічному, звісна річ, на історичному, який на сьогодні вже є інститутом історії і політології. Як бачите, майже на всіх.

- У вас є досить багатий професійний досвід! Якщо порівнювати студента сьогодні із студентом десять років тому, на вашу думку, є великі відмінності? Відбулися якісь суттєві зміни у студентському середовищі. Я маю на увазі такі речі, як загальний розумовий розвиток, прагнення до знань, культура сучасної молоді людини, тощо.

Однозначних тенденцій в сторону покращення або погіршення на сьогодні я не помічаю. Кожен рік дає студента «різного». Були, є і, мабуть, що будуть як якісно кращі набори так і навпаки. Все це залежить від того, яка склалася група, які відносини в цій групі, але в загальному, якщо говорити, наприклад, про спеціальність політологію, то тут на сьогодні є досить таки сильні набори.

- Чи доводилось вам бувати в ролі наставника?

Так, двічі. Сьогодні я є наставником четвертого курсу політологів.

- Можете пригадати якісь цікаві випадки за період наставництва?

Як для мене, то кожен день несе в собі багато цікавого та неповторного, особливо, коли ти працюєш із такою публікою як студентство. Хіба я не правий?

- Зараз давайте все ж повернемося до проблеми наставництва. З якими проблемами до вас звертаються студенти, і чи звертаються взагалі?

Звертаються, і це мене радує. Щодо характеру проблем, то вони – різні побутові, питання, пов'язані з навчанням. Щодо особистих якихось негараздів, то тут звернення поступають досить не часто. Не знаю, з чим це пов'язано. Можливо, студенти не бачатъ своїх наставників, і мене в тому ж числі, саме в ролі того, хто може їм допомогти в цій сфері? Зрештою, питання може бути пов'язане із рівнем довіри.

- Валерію Юхимовичу, а які ви бачите проблеми наставництва?

Я вважаю, що наставник має перш за все впливати на студента своїм рішенням викладання, своєю поведінкою, окремо, звісно, він має проводити певні виховні заходи. Хоча, як на мене, це мало що нам дасть. Проблема полягає в тому, наскільки може наставник викликати у студента довіру, і як він цю довірою, звісна річ в хорошому розумінні цього слова, зуміє скористатися. Щодо якихось спеціальних заходів, які могли б вплинути на студента, особисто я таких не бачу. Відвідування гуртожитків, проведення спеціальних академгодин в сучасних умовах, як правило, є малоефективними. Сьогодні це мають бути нестандартні заходи, якщо їх можна, звісно, назвати таким словом. Хочу повторитись і знову наголосити, що найголовніше – це довіра студента. Тільки тоді наставник може впливати на нього. На довірі, на особистих відносинах можна і треба будувати роботу наставника.

- Будуть якісь побажання тим, хто, як і ви, на сьогодні «несе тяжкий тягар» наставництва?

Не думаю, що існує якийсь універсальний рецепт. Єдине, що я можу запропонувати – це пораду молодим викладачам, які хочуть спробувати себе в цій ролі – ролі наставника. Намагайтесь зуміти поставити себе перед студентами, не опускайтесь на їх рівень спілкування, завжди тримайте певну дистанцію. Віднайті золоту середину – це дуже важливо, особливо в питаннях, які стосуються поведінки. Тут потрібно балансувати між двома крайностями: «шап-брат» та «недоступний» консерватор. Відхилення в ту чи іншу сторону- неприпустиме, адже це може сильно ускладнити вашу роботу саме як наставника.

- Ви казали, що сьогодні у вас четвертій курс. Наступного року ви будете претендувати на роль наставника в цій групі?

Мені важко уявити відповідь на це питання. Хоча, скорш всього, що так. Звісно, мого бажання тут не достатньо. Адже поруч із цим існує й ряд об'єктивних причин, які можуть не дозволити мені цього зробити. На сьогодні ми живемо, може, на щастя, в не так багатій академічній групі, якщо порівнювати з кількісним викладацьким складом. Але, якщо мені випаде така

Продовження (початок на с. 3)

- Забезпечити якісну підготовку студентів до життя в професійній практиці в сучасних умовах.

- Дослідити методи щодо недопущення і протидії побутовим зловживанням і хабарництва. Забезпечити функціонування телефону довіри, скриньок для звернень батьків і студентів, ширше співпрацю у цьому та засобами масової інформації та громадськості.

- Дослідити особисту відповідальність директорів, деканів іх заступників, завідувачів кафедр, академічних наставників на регулювання виховної діяльності в університеті і студентських гуртожитках. Вдосконалити роботу практикувати організацію виховних заходів на рівні інститутів, факультетів, гуртожитків.

- Ширше залучати органи студентського самоврядування до вирішення питань виховної роботи, упрямленських й організаційних рішень, контролю за якістю організації навчального процесу.

- Продовжити проведення соціологічних досліджень з актуальних напрямів університетського життя.

До студентів Інституту філології завітав відомий квітський письменник, лінгвіст та етнограф Сергій Плачинда.

Як зазначив у вступному слові директор Інституту філології доктор філологічних наук, професор Степан Іванович Хороб, для української громади це ім'я стало вже своєрідним знаком якості, адже Сергій Плачинда – автор «Неопалимої купини», забороненої та нищеної компартійними ідеологами, це дослідник маловідомих сторінок української праісторії та Гетьманської доби, це відомий прозаїк і публіцист.

Сергій Плачинда розповідав студентам про свої наукові зашквляння, творчі плани. Зашквляла студентів нещодавно перевидана в Івано-Франківській друкарні повість-есе «Лебедя. (Як і коли виникла Україна)». Студенти разом з письменником пройшлися семитисячолітнім шляхом зародження й розвитку української нації та державності, щоб заново пізнати злеті та падіння, розквіт і занепад нашої прабатьківщини, яку на різних етапах її розвитку іменували по-різному: Оратта й Оріана, Кіммерія і Скитія, Амазонія або Лебедя й Венедія, Україна-Русь і Козацька держава...

У «Лебеді» автор наводить цікаві українські легенди, зображення древніх

скульптур і малюнків, трипільського посуду, меандрових орнаментів українських вишивок. Ці меандри, як символи безкінечності людського буття, пізніше перекочували у культуру Давньої Греції.

Письменник стверджує, що нікуди не дітися від того історичного факту, визнаного нині ученими всього світу, що саме з Придніпров'я пішла в світ вся індоєвропейська культура, що тут коріння індоєвропейських мов. Як і те, що в Україні виникла перша земна цивілізація і звідси вже поширилася по всій планеті. Українська нація стверджувалась сім тисяч років – миром, розумом і працею. Маючи найбагатші в світі землі, здоровий клімат, древню культуру, високий інтелект і працездатність народу, Україна була, є і буде великою державою.

Зустріч з письменником відбулася в атмосфері щирого і відвертого спілкування. Студентам особливо заімпонувала його думка про те, що сьогодні, коли ми на великому національному руйновищі з-під тяжких надмогильних імперських плит видобуваємо наші неглінні духовні скарби, маємо, чи не в першу чергу, поцінувати саме наш національний інтелект. І особлива участь тут належить якраз молодим.

Наталія Марчук, студентка інституту історії і політології

*Серед тисяч далеких дорі:
Відшукаю єдину – одну,
Щоб вклонитись в пошані Тобі –
В беззневу годину прийду.
І не знатиму відстані – ні!
Повелителю мрій і думок,
На мой українській землі
Ти, поете, – одвічний Пророк!*

Прикарпатський національний університет відзначив святковим концертом 193-тє річницю з дня народження великого українського поета та художника Тараса Григоровича Шевченка.

В Інституті історії і політології успішно працює Наукове студентське товариство

В сучасних умовах демократичного розвитку українського суспільства вирішального значення набуває розвиток політичної науки і освіти, що передбачає вироблення й засвоєння систематизованих знань. Політологія і історія, як науки і навчальні дисципліни, покликані вирішально впливати на громадянську свідомість, формувати цінності свободи, права на усвідомлений вибір особистістю життєвих пріоритетів, плюралізму можливостей реалізації людської гідності. Окрім того, за сучасних умов політична наука і освіта постає засобом збереження і зміцнення української державності.

Звідси постає нагальна необхідність підвищення престижу наукової діяльності студентів університету.

залучення до наукової праці талановитої молоді.

З метою залучення молоді до проблем науки і освіти, сприяння розумінню ведучої ролі науки і освіти в розвитку сучасної цивілізованої держави, привертання науковців і керівників університету до наукового потенціалу студентства, в нашому університеті успішно працює Наукове студентське товариство Інституту історії і політології.

Воно об'єднує студентів, які займаються дослідницькою роботою незалежно від її напрямку й форми. Дана організація спрямована на формування загальної наукової культури, умінь і навичок студентів, формування в молоді особистості дослідника – заявляє голова Наукового студентського товариства, студентка спеціальності «політологія» Наталія Марчук. Брати участь у роботі цього товариства може будь-який студент, який виявив здібності до цієї роботи й працює в одному з її напрямків.

Основний зміст діяльності товариства – виявлення здібних і творчомислячих студентів, залучення їх до наукової праці, здійснення наукових студентських проектів, інформування студентів стосовно проведення студентських конкурсів, конференцій, олімпіад різного рівня, а також проведення науково-методичних семінарів з організації наукових досліджень.

Безпосередню допомогу, методичні рекомендації щодо діяльності Наукового студентського товариства надають працівники Науково-дослідної частини університету, викладачі кафедр – керівники проблемних груп, лабораторій, відповідальні за НДРС на кафедрах.

Олег Білоус
Начальник науково-дослідної частини

ПЕРЕЙМАЄМО ДОСВІД

Швейцарія - найбільш «європейська» країна

Олег Остапович,
заступник декана факультета іноземних мов

У 2005-2006 навчальному році на науковому стажуванні в університеті м. Базель (Швейцарія) перебував кандидат філологічних наук, доцент кафедри німецької філології, заступник декана факультету іноземних мов Олег Остапович. Пропонуємо до уваги читачів його інтерв'ю.

- Скажіть, будь ласка, яким чином вам вдалося отримати міжнародний грант на це стажування?

Кошти для стипендій молодим науковцям віком до 35 років із країн Східної Європи щорічно виділяє ESKAS - Швейцарська стипендійна комісія для іноземних вчених. Гранти видаються на конкурсних засадах. Мною було представлено до реалізації у Швейцарії науковий проект «Фразеологія у лексичних підсистемах невідоміючих національно-державних варіантів сучасної німецької мови». Необхідною передумовою було партнерство зі швейцарським науковим керівником. Науковим консультантом мого проекту виступила знаний у Європі лінгвіст, професор, Президент Європейського фразеологічного товариства «EURO-PHRAS» Аннеліз Чекі-Бутофер, за що я їй сердечно вдячний. Довелося пройти письмове тестування з німецької мови, експертизу проекту та усну співбесіду у Посольстві Швейцарської конфедерації в Києві. Було це в розпал Помаранчевої революції – тож до посольства «втікав» прямо з Майдану.

- Як проходило стажування і що воно принесло Вам у сенсі професійного зростання?

За два семестри я жадібно «ковтав» гори фахової літератури - західних новинок, до яких, на жаль, вітчизняні науковці не мають доступу (їх просто немає – навіть ЦНБ ім. В. Вернадського у Києві їх придбати не в змозі), Університетська бібліотека на заході – це просто мрія, без неї класичний університет немислимий. Виступав на наукових семінарах з

діалектології, філософії мови, комп'ютерної корпусної лінгвістики. Проводив соціолінгвістичні експерименти – опитування інформантів-носіїв швейцарських діалектів. Взяв участь у роботі Європейського конгресу фразеології у м. Веспрем (Угорщина), де виступив із доповіддю, яку буде опубліковано. Зрештою, отримав чудовий заряд наукової інформації років на п'ять наперед.

- На які особливості навчального процесу у європейському університеті варто, на Вашу думку, звернути увагу?

Швейцарія, як це не дивно, зараз переживає схожі з Україною проблеми у царині вищої школи – впровадження Болонської кредитно-модульної системи. Будучи унікально нейтральним анклавом поза межами Євросоюзу, швейцарці вельми неохоче кудись інтегруються. Базельський університет – шанований у Європі заклад, якому скоро виповниться 600 років і який зростив десяток Нобелівських лауреатів, тепер змушений переходити з програми підготовки ліцензіатів до бакалаврату. Ставлення до цього доволі іронічне – називайте як хочете, лише б фахова кваліфікація була на рівні. Тому навчальний процес характеризується усіма типовими європейськими ознаками, які на мій погляд слабо придатні до запровадження в Україні (відсутність фіксованого складу студентських груп та постійного розкладу – він є сталим лише для викладача тієї чи іншої дисципліни, а кожен студент, пристосовуючись до курсів, які він обрав, складає свій, індивідуальний розклад), звідси – почасти величезні «вікна» для студентів, які кожен заповнює на власний розсуд – бібліотека, інтернет, громадська діяльність, відпочинок, приробітки тощо. Вища освіта в Європі таким чином – на 90 % самоосвіта і самодисципліна. Це те, чого нам, на жаль, поки бракує і чому треба і можна вчитись. А стан первинного хаосу при оцінюванні знань у кредитному вимірі у Швейцарії мало чим відрізняється від нашого.

- А як Вам швейцарські професори і студенти в порівнянні з нашими?

Назагал, ми нічим не країні і не гірші за них. Відмінною рисою є, на мій погляд, дуже вузька, але дуже глибока спеціалізація. Наші викладачі, а особливо студенти – більшою мірою універсали. Західний же фахівець не соромиться вголос заявити: «Це не належить до сфери моїх наукових інтересів, я у цьому некомпетентний, простіше кажучи – нічого сінько не тямлю». Зате у тій галузі, де професор є авторитетом, він відповідає за кожне сказане, а тим паче,

опубліковане слово, і спілкуватись із ним – величезне інтелектуальне і моральне задоволення. Дехто може називати це вузьколюбістю, ба навіть професійним ідіотизмом, але, з іншого боку – час Леонардо да Вінчі уже назавжди минув. Заздрість викликають умови праці викладача європейського університету – три-чотири пари на тиждень, маса вільного часу для наукової праці.

Але вимоги контракту над-жорсткі – раз на п'ять років отримуєш творчу відпустку, так званий «дослідницький семестр» - поклади на стіл монографію, два роки підряд не маєш публікації у солідних міжнародних журналах з високим «імпакт-індексом» - з тобою безжалісно розпрощаються. І усе одно, ми з вами працюємо у значно скрутніших умовах. А студентство – воно всюди однакове. Відсоток блискуче обдарованих, працюючих і непулящих приблизно той же, що і в нас, от лише останні відіюються природним шляхом значно швидше – більшість, оцінивши себе тверезо, залишають навчання добровільно, або не склавши необхідної кількості курсів для отримання диплома впродовж десяти років, відраховуються автоматично. Вища освіта на Заході – річ усе ще, на щастя, елітарна, а не така масова, як у нас. Проте я почував білу заздрість, спостерігаючи, як за вирапки студентилінгвісти поводяться із мультимедійною технікою, використовуючи надсучасні комп'ютерні методи досліджень у мовознавстві – аналіз електронних корпусних текстових масивів. Тут і мені було чому в них повчитись.

- Будь ласка, декілька слів про місто, де Ви перебували.

Базель – чудове старовинне місто у рівнинній частині Швейцарії на берегах Рейну. Воно лежить у трикутнику країн – до кордонів німецького Баден-Вюртемберга п'ять кілометрів, до французького, але все ще німецькомовного Ельзасу – менше десяти. Це визнана культурна метрополія історичного німецького регіону, який волею долі належить тепер трьом різним країнам. Історія міста освячена іменами родини вчених-фізиків Бернуллі, німецького письменника – автора «Корабля дурнів» Себастьяна Брандта, легендарного лікаря Парацельса. Але, безперечно, найзнаменитіший житель Базеля – великий письменник і філософ Еразм Роттердамський.

В о б'є к т и в і

*Інститут філології: під знаком
самобутності
й на реєстрах духовної величч*

Лариса Табачин,
заступник директора Інституту філології

Симптоматично, що в часи нігілістичної девальвації Слова саме Інститут філології, який створений у липні 2004 року на базі філологічного факультету (він із 1940 мав статус історико-філологічного) і є одним із найстаріших і найповажніших у Стефаниковому закладі, забезпечував чітко артикульований курс на інтелектуальне служіння Слово, на талановиту творчу молодь, на концептуальні наукові проекти. Безумовно, такий підхід інспірований його славною історією високодуховного злету, збереження й тяглості національних традицій та нерозривного зв'язку поколінь, зрештою, історією в іменах. Адже не одне студентське покоління з неабияким пієтетом згадує А.Іванову, І.Ковалика, В.Полска, Л.Кіліченко, Ю.Кочерган, В.Суханову, Г.Нісонського, Л.Батюк, Г.Смирнову, Ф.Сергєєва та ін., що створили власні наукові школи. Серед їхніх вихованців є чимало науковців – докторів та кандидатів наук, державних та політичних діячів, журналістів і письменників тощо. Скажімо, В.Горпинич, О. Гнідан, М.Голянич, С.Хороб, В. Дорошенко, М.Лєсюк, В.Качкан, В.Грєщук, В.Хрущ та ін., ким пишаються українські альма-матер. До речі, першим доктором в тоді ще педагогічному інституті став Почесний професор Телпінський М.В. Філфак, як його любовно називають і донині, завжди вирізнявся з-поміж інших факультетів неповторністю, людяністю, високою духовністю, вочевидь, завдяки і мудрому керівництву його деканів та директорів О.Лисенка, В.Верещакі, В.Матвіїшина, Я.Вакалюк, В.Грєщука, М.Лєсюка, С.Хороба.

Зрештою, тут незримо присутня особлива аура інтелігентності, про яку нагадує і кабінет літературного краєзнавства імені професора Володимира Полска, де зберігається його книгозбірня – національне надбання з приватного фонду вченого, і кабінет методики викладання літератури імені Юрія Султанова, талановитого педагога, поета, літературознавця, й ошатна Стефаниківська світлиця, в якій лунали голоси і Почесних докторів Прикарпатського національного університету Дмитра Павличка, Стефана Козака (Варшава), Леопіда Рудницького (Філадельфія), М.Мозера (Відень), й Надзвичайних і Повноважних послів республіки Польща Марєка Зюлковського та Яцека Ключковського, де студенти часто зустрічаються з лауреатами престижних літературних премій Р.Іваничуком, Д.Павличком, С.Пушиком, І.Калинем, О.Слоцькою, Є.Бараном, С.Процюком, Ю.Андруховичем, І.Андрусом, С.Плациндою, О.Різниковим, А.Курковим, Т.Прохаськом, О.Забужко, М.Матіос, Т.Малючук, де перед різномовною аудиторією мали слово нащадок славного Франка Роланд, Ю.Бача з Пряшів (Словачина), польські вчені-професори Єжи Браччяк, Михайло Лєсєв, Стефан Козак, Тереса Домбек-Віргова, журналіст Адам Вільма, представники поморсько-кашубського товариства та ін.

В Інституті філології понад 8 років успішно функціонує спеціалізована вчена рада із захисту кандидатських дисертацій з української мови та літератури, у якій захистили за цей час свої дисертації 70 осіб. На кафедрах української мови, української літератури, загального та порівняльного мовознавства, світової літератури працює аспірантура, у котрій зараз навчається понад 30 випускників Інституту; на кафедрі української мови протягом 6 років функціонує докторантура, а нещодавно, завдяки ректорату університету, відкрито докторантуру з української літератури. Безперечними є здобутки провідних наукових шкіл Інституту філології: 72 штатних викладачі п'яти фахових кафедр (з них – 8 професорів (7 – докторів наук), 48 – кандидатів наук, доцентів та 7 – асистентів) досліджують різні теми в галузі української, польської та російської філології. Скажімо, кафедра української мови представлена кількома науковими осередками. Перший із них на чолі з доктором філологічних наук, професором Грєщук В.В. ("Дериватологічно-мовознавча школа") спрямовує свої дослідження в річище основоцентричної дериватології. Інший напрям наукових досліджень членів кафедри, репрезентований працями

доктора філологічних наук, професора Голянич М.І. та учнів, охоплює проблеми тексту, дискурсу, лінгвопоетики тощо ("Проблеми тексту та лінгвопоетики"). Кафедра української літератури, очолена доктором філологічних наук, професором Хоробом С.І., досліджує проблеми літературного процесу в Україні, різноманітні теоретичні і методологічні аспекти розвитку національного письменства. Як фахівці, що репрезентують відповідні школи, чи, точніше, основні напрями своїх наукових інтересів, професор Хороб С.І. та його колеги задучені до написання академічної історії української літератури в 10 томах і подали на обговорення в Інститут літератури імені Т.Г.Шевченка НАН України відповідні (в різних томах) розділи. Формуються школи франкознавчих досліджень (доктор філологічних наук Голод Р.Б.), фольклористики (професор Пушик С.Г.), сучасної літературної критики (доцент Баран С.М.) та інші.

Упродовж кількох років колектив кафедри слов'янських мов працює в розрізі наукової теми, пов'язаної з проблемами міжслов'янських мовних зв'язків, системою лінгвістичних взаємовпливів. Очолує цю роботу кандидат філологічних наук, завідувач кафедри Лєсюк М.П. Кафедра світової літератури зосереджує свою увагу на розв'язанні питань творчості зарубіжних письменників, літературознавчої компаративістики. Наукові осередки очолюють доктор філологічних наук, професор Матвішин В.Г. та доктор філологічних наук, професор Телпінський М.В. На кафедрі загального й порівняльного мовознавства діє школа семантичного синтаксису (кер.: академік АН України, доктор філологічних наук, професор Конощенко В.І.), в рамках якої видано низку статей, досліджують загальнотеоретичні, контрастивні проблеми лінгвістики.

Принаймні за роки існування Інституту викладачами захищено десятки кандидатських дисертацій, опубліковано чимало колективних та індивідуальних монографій, навчальних підручників і посібників, сотні наукових статей, зокрема, й у закордонних літературно-художніх і наукових виданнях, близько тисячі літературознавчих досліджень та рецензій. Інститут щороку видає науковий філологічний Вісник, журнал "Етнос і культура", де публікуються дослідження викладачів, аспірантів і магістрантів згідно з їхніми зацікавленнями. До наукової роботи залучаються і студенти Інституту, котрі також мають наукові публікації, і учні-члени Малої Академії наук України.

На кафедрах Інституту філології читаються різні нормативні курси і спецкурси. Перспективним видається створення тут кафедр теорії і порівняльного літературознавства та журналістики, оскільки багато випускників прагнуть в ЗМІ та редакціях регіональних й обласних газет, скажімо, В.Гарматюк, Д.Данько, Л.Загорівська, О.Котюк, І.Куновська, Г.Плугатор, О.Саковська, Д.Скиданчук, Л.Фреїшнін, І.Цирилюк та ін. Зрештою, з Інституту вийшло близько 15 тисяч висококваліфікованих фахівців-філологів: заслужених вчителів, держслужбовців, працівників архівних установ, бібліотекарів тощо, хоча основне спрямування підрозділу все-таки наука, стабільність позицій якої забезпечує потужний професорсько-викладацький склад.

2007 рік видається благодіним для проведення в Інституті філології ювілейних конференцій, присвячених ювілеям провідного мовознавця І.Кочушка, письменниці Ірини Вільде, поета і літературознавця С.Гордицького, літературно-мистецького свята "Криворівня-2007". На базі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника успішно пройшли Міжнародний науковий конгрес "Іван Франко: дух, наука, думка, воля" (до 150-річчя від дня народження) (27 вересня – 1 жовтня 2006 р.), IX Міжнародна наукова конференція "Семантика мови і тексту" (26-28 вересня 2006 р.), у яких взяли участь понад 50 вітчизняних і міжнародних університетів. Адже Інститут філології має тісні зв'язки з багатьма навчальними закладами та науковими установами інших країн. Зокрема, укладено угоди про співпрацю з Варшавським, Гданським, Жешовським університетами, університетом імені кардинала С.Вішинського у Варшаві, університетом у Гожові Великопольському, Вищою професійною школою в Ціханові (Польща), Українським Вільним університетом у Мюнхені (Німеччина), Іллінойським (США), Оломоуцьким (Чехія) університетами тощо. Викладачі філологічних кафедр беруть участь у різноманітних міжнародних наукових конференціях та конгресах у Польщі, Чехії, Німеччині, Австрії, Росії, Словаччині. Студенти-полоністи систематично проходять стажування на теренах Польщі, зокрема в Жешові, Варшаві, Глубчицах, Ольштині, Кракові, Любліні. Натомість згідно з угодами між Міністерством освіти України і Польщі та університетами щороку приймаємо на семестрове навчання студентів з Варшави. С очевидною і діяльністю Центру полоністики при нашому ВНЗ, який очолюють доцент О.Пелехата та старший викладач з Польщі А. Томчак, – проведення заходів, присвячених Тижню Республіки Польща (4-8 грудня 2006 р.),

щорічного Всеукраїнського академічного орфографічного конкурсу та курсів з польської мови, демонстрації польських кінострічок, й ініціатива доцента О.Цівкач у постановці драматичних сценек мовою оригіналу та організації парку історичних ігор Ф.Картушського. Важливим етапом підготовки студентів російського відділення до фахової роботи є проходження краєзнавчо-фольклорної практики в базовому російськомовному середовищі – на базі псковських і петербурзьких вузів та музеїв, скажімо, музеїв-садиб М.Некрасова (с. Карабіха), О.Пушкіна (с. Михайлівське), Л.Толстого (с. Ясна Поляна), І.Тургенєва (с. Спаське-Лутовіново) (ініціатор поїздок – доцент Я.Мельник), спілкування з носіями живої літературної мови – викладачами кафедр світової літератури, слов'янських мов та загального й порівняльного мовознавства. Зрештою, в квітні цього року на базі Інституту філології відбудеться олімпіада для студентів-знавців російської мови і літератури.

Інститут філології має фахівців за такими спеціальностями: «Українська мова і література», «Польська мова і література», «Російська мова і література». Форми навчання – денна, заочна та екстернатна. Навчання здійснюється за державним замовленням та на умовах контракту. Усі спеціальності акредитовані ДАК України за четвертим рівнем. Кафедри здійснюють підготовку магістрантів. Випускники Інституту є добрими фахівцями і забезпечують високий рівень викладання філологічних дисциплін у школах, гімназіях, ліцей, вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації тощо.

Вступники до Інституту філології проходять тестування з таких предметів: Спеціальність „Українська мова і література”

1. Українська мова.
2. Українська література.
Спеціальність „Польська мова і література”

1. Польська (українська) мова.
2. Українська література.
Спеціальність „Російська мова і література”

1. Російська (українська) мова.
2. Українська література.
Примітка: профілюючим є перший з названих іспитів.

Призери (2-3 місця) Всеукраїнських та обласних учнівських олімпіад і конкурсів на краєду наукову учнівську роботу зараховуються до університету за результатами успішного проходження випробування через фахові співбесіди. Переможці олімпіад зараховуються без співбесід.

Випускники шкіл та вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації, що мають золоті (срібні) медалі чи дипломи з відзнакою, звільняються від другого іспиту, якщо склали профілюючий екзамен з оцінкою „п'ять”.

Зарахування на навчання на умовах контракту також здійснюється за результатами тестування.

Традиційними в Інституті стали Всеукраїнський конкурс імені П.Яцика, огляди-конкурси художньої самодіяльності (прикметно, що призи й овалці публіки в подібних оглядах загальноуніверситетського рівня отримують в основному саме філологи), колективні перегляди вистав за участю регіональних театрів України в рамках "Театрального фестивалю", екскурсії студентів до музеїв та визначних місць Івано-Франківщини, Львова, Кисва, зустрічі студентів-випускників з начальниками управління освіти і науки, управління у справах сім'ї та молоді облдержадміністрації, керівниками центрів зайнятості. З ініціативи лауреатів літературних премій С.Пушкіна, Є.Бараната С.Процюка видано два випуски літературно-художнього та наукового альманаху творчої молоді «Прообраз». В Інституті філології є і власні традиції: конкурс газет, зокрема і випуски філологічної газети «ІnterNOS» й гумористичної «Фіфи», та церемонія нагородження до Дня студента з посвятою першокурсників, літературно-мистецькі вечори та перформенси, успішні театральні постановки, КВК та брейн-ринги, виконання колядок та щедрівок під час зимових свят, що, ясна річ, сприяють вихованню інтелектуальної молоді еліти України, високодуховної національно-свідомої особистості з глибокими морально-етичними засадами, особистості, здатної побачити «зорі у болоті».

Змодельємо майбутнє Інституту філології – віриться, що воно буде щедрим на появу ерудованих, талановитих, добре вихованих абітурієнтів, патріотів України, що свідомо зроблять вибір майбутнього фаху, вибір серцем, за покликом якого нестимуть слово людям, і для яких філологія буде професією, способом мислення та стилем життя. І про цей храм Філології, де зліюють Слово, завжди можна буде сказати Франковими словами:

Ти вся честь моя і слава,
В тобі дух, майбутнє моє...

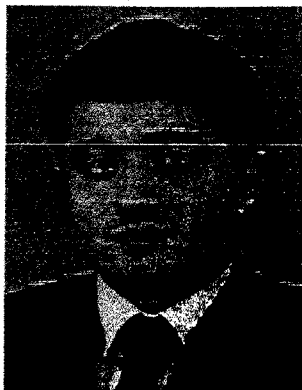
Розвіюємо стереотипи

Чи доводилось вам задумуватись над питанням про роль стереотипів у житті людини? А ніба це важливо (запитаєте ви)? Так!!! Адже саме через їх призму ми сприймаємо та оцінюємо ті чи інші явища, формуємо своє ставлення до них, виробляємо певний стиль поведінки і так далі.

На жаль, слід відзначити, що серед нас знайдеться не багато таких, які можуть протистояти впливам стереотипів навіть сьогодні. І, як приклад, візьмемо ставлення людей до такого явища як профспілки. Більшістю останні сприймаються виключно, як відгомін жахливого радянського минулого, як щось непотрібне і виключно негативне. На сьогодні профспілки і компартія асоціюються досі як частинки одного цілого, що зветься тоталітарним режимом. Звісно, заперечувати той факт, що в СРСР профспілки були зняряддям пропаганди, контролю та зв'язку (між центром і низами) у руках комуністичної партії просто безглуздо. Так, все це було, і нікуди це не зникне. Але, всупереч даному факту, слід пам'ятати, що профспілки несли в собі і інші цілі, зокрема представництво та захист прав й інтересів членів даної організації, надання різних видів допомоги, що не втратило своєї актуальності і тепер.

Радянська епоха відійшла в минуле, а з нею і латентні (приховані) функції, які були покладені на профспілки. Сьогодні останні виконують свої прямі обов'язки, не підпорядковуючись жодній політичній чи комерційній структурі. Вони незалежні, самостійні, діють у рамках своїх статутів і на благо всіх тих, хто належить до них.

Важливо, щоб ми зрозуміли: не можна оцінювати речі виключно в асоціативному зв'язку з іншими. Треба завжди намагатись дивитись на все об'єктивно. Адже, зрештою, поняття демократії дуже часто маніпулювали різні тоталітарні режими, прикриваючись ним. Але ж ми ніколи не сприймали її як частину останнього. То чому ж таке відношення до профспілок?

Для розвіяння цього міфа, ми вирішили поспілкуватись з цього приводу із головою Профкому студентів Прикарпатського національного університету Денисом Мадригою.

- Денис, мені нещодавно довелося побувати на офіційному сайті Прикарпатського національного університету. Там можна знайти інформацію про всіх і про все, зокрема, навіть про такий студентський орган як сенат, а от про Профком (теж студентський орган), на жаль, нічого. З чим це пов'язано? Можливо, ви дієте «цілільно»?

Хочу запевнити Вас, що ні. Просто, якось руки до цього ніяк не доходять. Хоча, як на мене, це й не так важливо. Адже наша мета полягає не в парі самих себе, в роботі над виконавчими покладених на нас обов'язків. І повірте, їх у нас більше ніж достатньо. Зрештою, результати нашої роботи роблять нам рекламу в кілька десятків разів більше, ніж будь-яка стаття в інтернеті.

- Навіщо нам саме сьогодні потрібні профспілки?

Не можна сказати, що вони потрібні нам саме сьогодні. Час іде, але проблеми в людей, якщо брати в загальному, залишаються ті ж самі. Для того, щоб їх вирішувати, люди об'єднуються. Адже як каже народна мудрість: разом легше і батька бити. Я маю на увазі, що тількигуртом ми – сила. Тому, даючи відповідь на дане питання, я можу відзначити тільки те, що профспілки існують вже не один десяток років і весь цей час вони відстоювали і відстоюють права та інтереси тих, хто вступив в його члени. Так, їх діяльність актуальна сьогодні, але поруч із цим я впевнений, що і через кілька десятків років ситуація кардинально не зміниться в цьому питанні.

- Денис, на твою думку, є якась відмінність між профспілками періоду СРСР і профспілками сьогодні?

Якщо не брати до уваги той факт, що колись вони були «додатком» до компартії, то жодної. Мета та завдання незмінні. Звісно, я говорю не про латентні, а про явні цілі даних організацій, на виконання та втілення яких вони і створювались.

- Тобі щось відомо про стереотипи щодо профспілок, які на сьогодні панують?

Не хочу повторюватись, але найбільший стереотип – це пошук у профспілках якогось політичного підтексту. Всі звикли з думкою, що профспілки – це зняряддя в руках політичних сил, так звана «школа комунізму». На сьогодні я вважаю даний факт дійсно проблемою.

- Ми говорили про профспілку, як про якесь абстрактне явище. Можливо, слід розповісти чим же займається Профком студентів Прикарпатського національного університету. Таким чином, ми зможемо оцінити доцільність даного типу організації не в теорії, а на практиці.

Студентська Профспілка Прикарпатського національного - виникла в час заснування самого університету. Завдання нашої організації полягає в забезпеченні всіх прав та свобод студентства, надання їм соціальної, матеріальної та юридичної допомоги, сприяння в питаннях оздоровлення (як в період навчання так і в літній період), відслідковування соціально незахищених студентів та багато іншого. Тобто, наша профспілка займається і культурно-масовою, і правовою, і соціальною роботою.

- Що саме було зроблено у культурно-масовій сфері?

Було організовано та реалізовано безліч різнопланових заходів, зокрема, проект «Люби і знай свій рідний край», в рамках якого нам вдалося відвідати центральну та східну частини України, туристичні поїздки до республіки Польща. Основними серед них: «Кубок Профкому студентів з міні-футболу», «Міс Прикарпатський університет», «Кубок Профкому студентів з КВН», «Кубок університету з волейболу», «козацькі розваги, відкритий чемпіонат з «Що? Де? Коли?» і т.д.

- Звісно, і на завершення, мабуть, традиційне питання про існуючі недоліки у даній сфері та можливі шляхи їх подолання.

Найбільша проблема, з якою мені доводиться стикатись кожного дня – це «кадровий голод». Наші профорги не повністю віддаються даній роботі. У нас є дуже багато проектів, тому роботи, як ви розумієте, теж не мало. Більшість не справляється з цим. Як вирішення даної проблеми я пропоную постійний пошук та підбір кадрів, аж до того часу поки кожне відповідне місце не посяде відповідна йому людина. Можливо, це і банально звучить, але на сьогодні іншого варіанту я просто не бачу.

Говорив наш кореспондент

Крик душі

(студентська творчість)

Привіт! У мене, мабуть, як і в тебе в голові вертяться багато думок. Я живу і щодня відкриваю щось нове: емоції, переживання, почуття. У всі це я запишу, аналізую, обдумую. І цей результат мені здається поділитися з тобою своїми емоціями, адже, я впевнена, ти не раз відчував потребу поговорити і заспокоїти душу. Можливо, на цій сторінці знайдеш відповіді на запитання, які тебе турбують чи просто прочитаєш історію, яка колись відбулася з тобою чи з твоїми знайомими. Якщо у житті виникають незрозумілі моменти, заходь на цю сторінку і тут знайдеш саме те, що цікавить.

Не те, що цікавить, які прагнуть вирватися на волю...

Самообман

Як часто ми себе обдурюємо? Зазвичай видаємо себе за зовсім інших людей, видаємо речі, які ніколи не сказали. Хто ми? Актори чи просто боягузи? Чому ти усміхаєшся, коли на серці смуток і тривога, а ж бачи як важко тобі. Так, ти не хочеш, щоб хтось побачив цей біль, нікому не відкриваєш свою душу. І навіть, якщо ти усміхнешся, а для себе...? І навіть, як іноді душа вистрибує з тіла, як часто хочеться бігти і сховатися, забути про все. Ти ж натягнула маску і знову задихалася цей біль. Він, його друзі, твої знайомі вважали тебе найкращою людиною на землі, яку всі люблять, адже з тобою легко і весело, з тобою вони забувають про всі свої проблеми. Але коли закінчиться твоя гра?

Повір, для мене ти дуже дорогий, але і мені не відкриваєш свою душу, тисячу раз я намагалась стягнути з тебе маску, але ти її не пускав. Чому? Я розумію тебе, як ніхто інший, для мене ти завжди залишишся прекрасною людиною, передай свій біль мені і я розвію його, як непотрібний пил. Поговори зі мною, я вислухаю тебе, я хочу побачити погляд, який приховуєш від усіх. Я допоможу тобі і ми разом закінчимо цю гру, де кожен актор грає не свою роль.

Так весь світ театру і люди в ньому актори. Ми граємо, але інколи занадто заграємось, починаємо жити життям свого героя, цим самим обдурюючи себе. Деколи ця гра приносить біль не тільки нам і тоді вже важче закінчити її. Це страшно. Невидомість. Але це життя. Іноді воно тебе кидає у страшний круговорот. Нічого, якщо ти десь помилився, у майбутньому запам'ятаєш свої помилки. Іноді воно приносить щастя, зумій побачити його.

Нема нічого такого, що людина не здатна пережити. Довірай людям, посміхайся

життю, але не приховуй свій біль від інших, адже він затує у прітну і, ідучи по межі, чи зумієш ти встояти?

Час...

Затягнулася довга зима... Сил немає усміхатися, переходимо, зрештою, сам біль. Не хочеш і не можеш собі брехати. Всі люди ходять понури, набридло боротися з поганим настроєм. Ти ніби втрачаєш щось: дорогий час чи весну в серці. Час, який ніхто з нас не цнує, який ми кидаємо і витрачаємо марно. А коли стає пазод, тоді вже не потрібно озиратися назад, годину, хвилину, секунду вже більше не повернути. Чому ж тільки після того, коли щось втрачаємо - згадуємо і цнуємо ті дорогі секунди, які ніколи не вилетять з пам'яті. Вважаємо себе володарями долі, але ми тільки маріонетки у її могутніх руках, адже вона здатна забрати у нас усе, навіть душу.

І не обов'язково твою. Слова зайві. Тільки могутній біль, який роз'їдає душу і ранило глибоко серце, безслідно. Невідомість, що і як буде завтра? і постійне питання "Чому?". Це вчора ти був володарем долі - уявленням у собі, а сьогодні вона поставила тебе підніжку, ти падаєш у прірву, з якої невідомо коли проб'єшся вгору. Сиди ти. Ця втерпна тиша вводить тебе в роздуми. Втерпяти і ніколи більше не здобути, шукати і ніколи не знайти, бігти, стоячи на одному місці... Тільки час вгамує біль.

Ти знаєш цей час пройде, пройде повільно, твої душевні рани потроху відступять назад, ти знову почуєш сміх, побачиш сонце, повришу майбутнє. Тільки зараз не смій падати у прірву...

Дорогу пройде тільки той, хто іде...

Протіть від життя багато і життя багато вам дасть.

Коли ми дорослішали, починали все частіше ставити собі запитання: хто я? що мені потрібно досягти? ким стати? Невідомість водночас манила і лякала. Що, якщо колись ти оступишся, що, як ніколи і не досягнеш того чого так прагнеш. Що, якщо не зумієш пізнати щастя, відчувати кохання, побачити чисту красу... Нас лякало те, ким ми зможемо стати. Можливо, як ми так і не стали. Через ці довгі роздуми кожен з нас гасив у собі іскорку надії, яка серед темних думок вказувала на нашу дорогу. І не важливо, що у темряві важко йти... Оступившись раз, боялися оступитися вдруге. Закривали свої мрії і переживання темною завісою страху.

Але як інакше, коли більше не хочеш страждати, не хочеш виринити сповідатися? Тобі набридло себе обдурювати. Опустивши руки, більше не віриш у випадки, більше не віриш взагалі. Якщо дивлячись у дзеркало побачив порожній погляд, невже це ти? Іскра надії, яка колись палає яскравим вогнем, потроху згасала. І ось тепер, випадок за випадком ти падав і щоразу розливав чашу, яка колись була повна мрій і планів. Повна надій і сподівань. Перевернувши її зрозумів, що вона - порожня. Раптом відчув несамовитий гнів, замахнувшись, надумав розбити її, ця зірка затьмарила твій розум і те, що ти планував і складав роками, було зруйноване в одну мить, яка коштувала тобі усього.

Чому? Ні це не тому, що боявся труднощів, у тебе в житті їх було і так не мало, це не тому, що злякався - ти просто втратив віру. Втратив в той момент, коли у твоєму житті пішло щось не так. Коли випадок чи, можливо, доля втрутилися в твої плани і вирішили їх змінити. Але сила не в того, хто ніколи не падав, а в того, хто падав і вставав. Вставав незалежно від подій, у того який не втратив іскри, а найголовніше - не загубив віри. Зрозумів занадто пізно, коли в душі назавжди залишилось порожнє місце для мрій, що так і не здійснилися. Можливо, якби в той момент, стримавши себе, ти відклав чашу до часу, коли знов захочеш її наповнити, зараз був би зовсім не таким. Черствим і холодним, ось яким бачать тебе люди. Ніхто не помічає того болі, який ти заховав під злою маскою. Ніщо не змінить випадку, коли назавжди втратив себе.

Тільки віра і невтомна праця приведуть тебе до вершини. Для когось - це маленький пагорб. Для інших - гори, покриті туманом. Хто хоча б раз ступить туди, більше ніколи не опуститься донизу. Подолавши гори, невже тобі буде важко доторкнутись до неба?! Звичайно ні, тільки ти володар своєї долі. І ніхто інший!

Jul

(продовження роздумів шукайте в наступному випуску газети "Університет")

НАУКОВІ ПОШУКИ

Здобутки вченого

Дмитро Фрейк,
директор фізико-хімічного Інституту

Мої наукові інтереси до питань фізики і технології тонких напівпровідникових плівок були започатковані ще у 1964 році під час навчання в аспірантурі Львівського національного університету імені Івана Франка за пропозицією наукового керівника Ярослава Йосиповича Дутчака, доктора фізико-математичних наук, професора, завідувача кафедри рентгенометалофізики. Тоді разом із професором Миколайчуком О.Г., моїм науковим співкерівником, провели дослідження структури тонких плівок халькогенідів ртуті, сульфідів кадмію і цинку методами електроннографії. Результати досліджень були опубліковані в Українському Фізичному Журналі, Кристалографія. Особлива любов до тонких плівок халькогенідів олова (SnTe, SnSe, SnS) пов'язана із відрядженням у м. Баку разом із проф. Дутчаком Я.Й.

з приводу захисту його докторської дисертації. Там азербайджанські колеги подарували синтезовані злитки цих сполук, які і послугували для вирощування тонких плівок із парової фази вакуумними методами. Набутий експериментальний досвід дав змогу за короткий проміжок часу провести комплексні дослідження структури і властивостей плівок халькогенідів олова. Одержані результати були синтезовані у кандидатській дисертації "Структура і електрофізичні властивості деяких напівпровідникових сполук A₁VB₂VI і A₁B₂VI у тонких плівках", Львів, 1968р. Так завершився перший етап робіт із тонкоплівкового матеріалознавства.

Другий етап розпочався вже у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (колишній Педагогічний), починаючи з 1968 року, до якого я повернувся після закінчення аспірантури. Тут необхідно було все заново починати – створювати колектив, розробляти технологію і методи дослідження. Новий напрям наукових робіт підтримали кандидат педагогічних

наук, доцент Гайдучок Г.М., інженери Войтків В.В., Олесків С.П., студенти Восяк О.М., Максим'як Л.Б., Ключавий П.П.

Це був романтичний період. Налагоджувалися творчі зв'язки із науковими і навчальними закладами та виробничими підприємствами України і тоді ще Радянського Союзу. Основним досягненням створеної наукової школи слід вважати запропонований новий напрям подальших наукових досліджень. Він стосувався розробки технології тонких плівок твердих розчинів на основі сполук A₁VB₂VI та всестороннього дослідження особливостей формування їх структури і фізичних властивостей. Серед перших успішних учнів слід відзначити Галуцака М.О., Бродин І.І., Солоничного Я.В., Костика Б.Ф. Значний внесок у проведенні досліджень на перших етапах виконання робіт внесли Белей М.І. та Масляк М.Т. Особливо слід відзначити технологічні розробки Ніча Б.А. та Павлюка М.Ф., що сприяли проведенню наукових досліджень широким фронтом – вирощування плівок, дослідження їх морфології поверхні та структури, визначення основних зонних параметрів на основі вивчення кінетичних явищ. У 80-90рр. успішно виконали і захистили кандидатські дисертації: Галуцак М.О. (Львів, 1977р.), Бродин І.І. (Львів, 1978р.), Олесків С.П. (Львів, 1982р.), Солоничний Я.В. (Чернівці, 1982р.), Костик Б.Ф. (Чернівці, 1983р.),

Щперун В.М. (Львів, 1983р.), Перкатюк І.Й. (Львів, 1985р.), Межиловська Л.Й. (Львів, 1990р.).

Особливо слід відзначити плідне науково-виробничі і товариське співробітництво із «Родоном» – тоді передовим під-приємством мікроелектроніки. Значні технологічні можливості заводу сприяли розв'язанню прикладних аспектів, про що свідчать дисертаційні роботи Остапчука А.І. (Львів, 1989р.) – головний технолог, Школьного А.К. (Львів, 1990р.) – начальником центрально-заводської лабораторії та Августимова В.Л. (Кишинів 199р.) – генеральний директор заводу.

У нашій лабораторії дослідженням активних елементів оптоелектроніки на основі плівок халькогенідів свинцю велися за участю Чобанюка В.М. (Львів, 1988р.), Добровольської А.М. (Чернівці 1996р.), Ткачука Р.З., які забезпечували методичну та теоретичну сторони. Технологічні деталі були реалізовані Павлюком М.Ф. та Нічем Б.А. Разом із Школьным А.К. і Остапчуком А.І. (завод «Родон»), та нашими співробітниками (Межиловська Л.Й., Огородник Я.В. (Чернівці, 1993 р.), Сатій Я.П. (Чернівці, 1994 р.)) виконано важливий цикл робіт із вивчення впливу радіаційного опромінення на структуру, електричні властивості і деградаційні процеси у тонких плівках A₁VB₂VI, а також оптимізації параметрів великих мікросхем на основі кремнію. Зауважимо, що для цієї мети була створена окрема радіаційна лабораторія. Теоретичний аналіз радіаційного дефектоутворення у плівках сполук A₁VB₂VI розроблений у роботах Салія Я.П., у яких на основі запропонованих кінетичних рівнянь і моделі взаємної рекомбінації френкелівських парпоєшено залежності концентрації носіїв заряду у радіаційно опроміненні альфа-частинками тонких плівок A₁VB₂VI від дози опромінення та температури ізохронного відпалу. Визначено енергії активації процесів і порядок реакції. Крім того, прикладні аспекти тонкоплівкового матеріалознавства сполук A₁VB₂VI конкретизовані у дисертаційних роботах Белей М.І. (Чернівці, 1996р.), Шерепюка В.А. (Львів, 1998 р.), Запхляка Р.І. (Івано-Франківськ, 1999 р.).

На всіх етапах виконання робіт особлива увага приділялася технології тонких плівок – Прокопів В.В. (Чернівці, 1996 р.), Лоп'янка М.А. (Івано-Франківськ, 1999 р.). Це, зокрема, стосується розробок різних вакуумних методик вирощування плівок із парової фази, а також математичного планування і оптимізації багато-факторного експерименту. Підсумком значної частини проведених досліджень була докторська дисертація Фрейка Д.М. "Фізико-хімічні властивості і кристалічна структура епітаксіальних шарів сполук групи A₁VB₂VI і твердих розчинів на їх основі, вирощених із парової фази" (Москва, 1988 р.). На цьому можна завершити короткий екскурс другого етапу виконання робіт з фізики і технології тонких плівок сполук A₁VB₂VI у нашому університеті. Тепер про третій етап досліджень, який вже чітко був окреслений, починаючи з 1993 року. Основний науковий напрямок

робіт, пов'язаний із дослідженнями дефектної підсистеми, моделюванням домінуючих точкових дефектів при вирощуванні тонких плівок AlVbVI та їх легування, взаємодії із зовнішнім середовищем. Так, зокрема, для пояснення експериментальних результатів запропоновано реалізацію в плівках складного спектру зарядових стапів точкових дефектів у катіонній підґратці та необхідність врахування внутрішніх напружень і впливу на них роду підґрадок. З'ясовано механізм утворення металічної фази в квазірівноважних умовах осадження, пов'язаний із дисоціацією сполук при випаровуванні і накопиченням міжвузлових атомів металу в локальних областях плівки. Розроблено моделі і механізми утворення власних і домішкових точкових дефектів у легованих плівках халькогенідів свинцю. На основі квазіхімічного і термодинамічного аналізу - показано, що легуюча дія домішки елементів III групи в епітаксійних плівках добре описується у рамках явища самокомпенсації. Визначено константи рівноваги та ентальпії утворення дефектів. Створена фізична модель для пояснення механізму утворення двошарової р-п-структури в ізотермічно відпалених у вакуумі та агмосфері кисню плівок халькогенідів свинцю на основі уявлень про генераційно-рекомбінаційний механізм та амбіполарну дифузію вакансій халькогену і електронів за умови заміщення халькогену киснем з утворенням вакансій свинцю і входження іонів кисню у міжвузловину. На основі цих робіт, виконаних у співтворстві з проф. Рувінським М.А., доц. Прокопівим В.В., доц. Салієм Я.П., захищено ряд кандидатських дисертацій (Ліщинський І.М. (Чернівці 1997р.), Матеїк Г.Д. (Луцьк 1998р.), Ніц М.В. (Івано-Франківськ 2001р.), Паклюк Л.Р. (Івано-Франківськ 2002р.), Рувінський Б.М. (Івано-Франківськ 2003р.), Фрейк А.Д. (Луцьк 2004р.), Калитчук І.В. (Івано-Франківськ 2004р.). **Докторська дисертація Гамілка М.О.**

"Механізми дефектоутворення та модифікація властивостей пшви-проводникових плівок сполук AlVbVI" (Суми 2004р.) підсумовує результати проведених досліджень. Особливо слід відзначити роботи, пов'язані із вивченням напрямлених неоднорідностей у структурі та електричних параметрах, що виникають у плівках при їх вирощуванні та під впливом зовнішніх полів (Довий О.Я., Івано-Франківськ, 2002р.), розмірних ефектів (Калишок М.В., Івано-Франківськ 2000р.). Зараз виконуються роботи, що стосуються дослідження особливостей явищ переносу і механізмів розсіювання носіїв струму у плівках сполук AlVbVI та епітаксійних двошарових гетероструктурах. Робота продовжується, є нові ідеї, необхідно шукати можливостей їх реалізації.

Науковців заохочують пенсією!

Ухвалені парламентом зміни торкаються як нинішніх пенсіонерів, так і майбутніх.

У чому ж суть нововвевень? Як повідомила директор департаменту пенсійного забезпечення Мініпраці України Наталя Шамбір, нове в законодавстві те, що віднині пенсія науковця обчислюватиметься лише із заробітку за основним місцем роботи. Призначатиметься вона в розмірі 80 відсотків від зарплати науковця, що визначається відповідно до статті 23 нового закону та частини другої статті 40 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», з якої сплачувалися внески. За кожен рік роботи на наукових посадах (понад 15 - жінкам і 20 - чоловікам) пенсія збільшується на один відсоток, але при цьому вона не повинна перевищувати 90 відсотків середньомісячної зарплати.

Скажімо, науковець - чоловік працював 29 років на наукових посадах (тобто понад норму - дев'ять років), отож його пенсія становитиме 89 відсотків від заробітку. Пенсія науковцю (науково-педагогічному) працівникові, як і раніше, призначається, коли він досягне пенсійного віку (60 років - чоловіки, 55 - жінки) і за наявності трудового стажу не менше 25 років (у тому числі не менше 20 років наукової роботи) в чоловіків і відповідно 20 та 15 років - у жінок.

Заробіток для обчислення пенсії в усіх випадках не повинен перевищувати граничну суму заробітку (доходу), на яку нараховуються страхові внески, згідно з нормами обов'язкового державного пенсійного страхування. Скажімо, з 1 січня 2007 року це сума не більше 7875 гривень. За нині діючими нормами пенсія призначається за умови звільнення з посади наукового (науково-педагогічного) працівника. Тобто, при виході на пенсію науковець повинен звільнитися з роботи, а вже потім має право влаштуватися працювати як строковим трудовим договором (контрактом). Після внесення змін до закону виняток стосується лише осіб, які працюють за строковим трудовим договором (контрактом), укладеним після досягнення пенсійного віку.

Як відомо, для обчислення пенсії науковцю враховується зарплата за основним місцем роботи за будь-які 60 календарних місяців наукового стажу підряд не менше від перерв до 1 липня 2000 року та за весь період наукового стажу, починаючи з 1 липня 2000 року. До наукового стажу зараховується і робота на державній службі та навпаки. Відтепер, за новими нормами, з періоду, в який враховується заробітна плата для обчислення пенсії, можуть бути вилучені до 60 календарних місяців підряд за умови, що зазначений період становить не більше 10 відсотків тривалості наукового стажу.

Проте у всіх випадках період, в який враховується зарплата з вилученням, передбаченим змiнами до закону, не може бути меншим 60 календарних місяців. Наприклад, для призначення пенсії в 2007 році науковець подав зарплату за 11 років роботи на наукових посадах (60 календарних місяців підряд до 1 липня 2000 року та за весь період наукового стажу. За наявності 20 років наукового стажу можна вилучити 24 календарних місяці, з 30 років - 36 календарних місяців. Тобто в кожного науковця є конкретний період, який можна вилучити. Отже, після вилучення невігідних календарних місяців коефіцієнт заробітку науковця буде більшим, а відтак збільшиться й розмір пенсії.

Однак вилучення невігідних календарних місяців, як правило, відбувається з допомогою автоматизованої програми з призначення пенсії. Тому, при обчисленні пенсії, радимо науковцям подавати заробітну плату за якомога триваліший період роботи (тобто не рівно за 11 років, а за більший - 15, 20 років або за всю трудову діяльність на наукових посадах). Це дозволить обрати найбільш оптимальний варіант заробітку, в тому числі й з урахуванням вилучення невігідних календарних місяців.

За перерахунком можуть звертатися ті пенсіонери, які після призначення пенсії, відповідно до цього закону, працювали за строковим трудовим договором (контрактом) на посадах наукових (науково-педагогічних) працівників не менше двох років. До речі, право на перерахунок пенсії за кожні два роки роботи за строковим трудовим договором надано науковцям лише з 1 січня 2007 року. До цього таке право мали лише ті науковці, які відпрацювали не менше двох років за контрактом.

Перерахунок здійснюється або тільки з урахуванням наукового стажу (у цьому випадку враховується зарплата наукового працівника, з якої було раніше обчислено пенсію), або з урахуванням стажу і зарплати (у цьому випадку враховується зарплата в порядку, передбаченому частинами третьою-сьомою статті 24 Закону України «Про наукову та науково-технічну діяльність», тобто за будь-які 60 календарних місяців наукової роботи підряд до 1 липня 2000 року та весь період наукової роботи після цієї дати.

Крім того, пенсія щороку з 1 березня підвищується в порядку, передбаченому частиною другою статті 42 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», тобто на коефіцієнт, що дорівнює не менше 20 відсоткам зростання середньої зарплати по Україні за попередній рік.

Право на обчислення пенсії з урахуванням змін до закону «Про наукову та науково-технічну діяльність» мають ті науковці, яким пенсію призначено до 01.01.2007 року. Але їм обов'язково треба звертатися до органів Пенсійного фонду з відповідною заявою.

ГАЗЕТА? ЯКА ВОНА?

Якою я хотів би бачити університетську газету? Хочемо ми того чи ні, але вона буде продовжувачем тих добрих традицій, які свого часу закладалися творчим колективом видань «Педагог Прикарпаття» та «Alma Mater», і водночас повинна бути якісно новим виданням XXI століття. Відійшли в минуле (маю надію, назавжди) часи «колективних агітаторів і пропагандистів» чи «бойових листків», які ніхто, окрім цензорів, не читав. Університет – те середовище, де офіціоз має найменше шансів здобути свого читача. Окрім актуальної інформації про життя вузу – академічне, дослідницьке, громадське, газета повинна повідомляти про болючі проблеми, що хвилюють студентство і професорсько-викладацький колектив, тримати постійний зворотний зв'язок із читачем. Непоганою традицією вітчизняної журналістики, вважаю, була рубрика «Ви нам писали» - повідомлення про те, як зреагували відповідальні служби на «сигнал» дописувачів. Інформувати, збагачувати, виконувати, ба навіть розвивати читача (від цього нікуди не дитися) – і все це у розумній пропорції та ще й у форматі газети – завдання не з легких. Побажаємо ж редакційному колективу творчої наснаги аби здолати цей обшир і створити видання, гідне європейського класичного університету.

Олег Остапович,

заступник декана факультету іноземних мов

ДІЛИМОСЬ ДУМКАМИ!

Що я бажаю читати в університетській газеті.

Наша університетська газета існує вже давно. Її існування, на мою думку, є досить динамічним. Тішить те, що незважаючи на ряд труднощів, керівництво все ж таки сприяє видавництву рідної газети. Не обходиться тут без спільної праці викладачів та студентів, яка спрямована на те, щоб зробити газету більш досконалою. Що для цього потрібно? Ідей щодо вдосконалення університетської газети є безліч, шкода, що в життя реально втілені тільки деякі.

У Прикарпатському навчається велика кількість студентів: всі вони різні, у кожного свої уподобання, погляди і потреби. Одні засіли за книжки і сухо «гризуть граніт науки», а інші беруть активну участь в університетському житті (співпрацюють з сенатом, профкомом, задіяні в різноманітних гуртках, спортивних секціях, тощо). Тому, для перших університетська газета повинна бути інформаційним вісником (їм теж інколи цікаво дізнатися, що відбувалося в рідному навчальному закладі в час, коли вони перегортали чергову сторінку підручника), а для інших – частинкою неповторного студентського життя.

Зі своєї сторони, пропоную такі теми для рубрики університетської газети: «Університетські новини», «Інтерв'ю з викладачами та студентами», «Історія університету», «Студентське життя». Остання із рубрик повинна висвітлювати: «Права і обов'язки студентів», «Проблеми студентства і можливі шляхи їх вирішення», «Культурні, наукові і спортивні здобутки», «Студентські плітки», «Цікаві статті, смішинки, розиграші, корисні поради із досвіду попередників, афоризми зі студентського життя, модні штучки» та багато інших цікавих для сучасного студента тем.

Взагалі добре було, якби кожен факультет мав свою сторінку, а його студенти писали на ній все, що вважали б цікавим, як для себе, так і для університету в цілому, а також про події, які відбулися на їхньому факультеті. Тоді університетська газета стала б своєрідним засобом спілкування між факультетами. Але ці побажання вимагають наполегливої праці кожного із нас.

Я бажаю нашій газеті залишатися завжди актуальною, цікавою, грамотною, чесною, вільною, оригінальною, сродованою, сучасною і трішки романтичною.

Анастасія Остап,
студентка педагогічного факультету

Якою, на вашу думку, має бути університетська газета?

Перш за все, вона має бути цікавою, як саме життя студентів і викладачів. Газета має бути правдивою, захоплюючою, об'єктивно висвітлювати внутрішнє життя вузу: навчання, культурномасову, громадську, суспільно-корисну роботу, діяльність спортивних секцій, колективів художньої самодіяльності, насичена різноманітною інформацією тощо.

За змістом вона має бути регіональною, оскільки університет Прикарпатський і в Україні не повторний, а за духом – національною. Звичайно, мені, як художнику, хотілося б, щоб вона була красивою: професійно зверстана, мала підібраний ілюстративний матеріал, шрифтові заголовки, кольорові вставки, так щоб, ще не читаючи кожний хотів взяти її у руки. Тим більше, що в університеті є чимало професорів, які можуть якнайкраще її видавати.

Михайло Гнатюк,

доцент кафедри мистецьких дисциплін

Університетська газета – своєрідний золотий міст братерства між студентом та викладачем, між студентом та студентом, людей різних рангів та звань. Це геніальний задум, в якому зібрані всебічні погляди, роздуми, факти, розважальні номери. Газети – це чудовий засіб комунікації та інформативності. В ньому ми можемо дізнатися про останні новини, які відбуваються в рідному університеті, довідатись чим студенти цікавляться і що їх гнітить.

І сьогодні ми б хотіли порушити тему, як можна удосконалити університетську газету. Запроваджені опитуваннями сучасний студент прагне бачити більше співпрацю викладачів та студентів, їх спілкування не тільки під час пар, а й поза ними.

Щодо розважальних рубрик, студенти особливо зацікавлені в цьому. Ось, наприклад, вони хочуть розширити коло своїх знайомих за допомогою газети. Як це можна зробити? Бажаючи різних факультетів можуть дати своє фото чи інтерв'ю (про себе) розповісти про своє хоббі, захоплення, з якою людиною хотілося б познайомитись. Таким чином, можна зав'язати дружбу між інститутами. Ще майбутні педагоги хочуть проводити інтелектуально-розважальні конкурси, розгадувати кросворди та ребуси, які були б пов'язані з педагогічною професією.

Дякуємо тим людям, які стараються для створення університетської газети. Бажаємо ще більшої наснаги та фантазії. Успіху вам!!

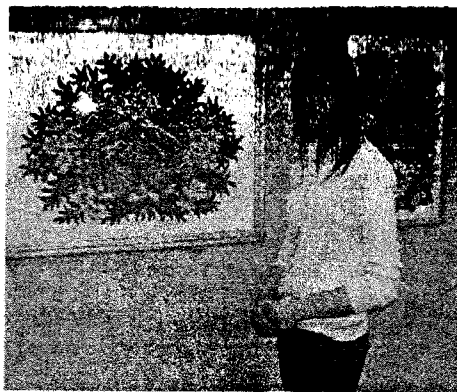
Пісак Оксана,
студентка педагогічного факультету

МИСТЕЦЬКА ПАЛІТРА

(сторінку веде Михайло Гунак, доцент кафедри мистецьких дисциплін)

Верісаж Петра Прокопів

Доцент Інституту мистецтв Прикарпатського університету, відомий Івано-Франківський художник Петро Прокопів з нагоди свого 60-річчя організував виставку власних робіт. На багатолюдному відкритті в залі Співки художників ювіляра вітали: ректор університету професор Б. Остафійчук, голова обласної СХ І.Токарук, директор Інституту мистецтв А. Грицан, професори П. Федорчак, С. Шумега, М. Сливоцький та інші. Присутні відзначали високий художній рівень його робіт, чуття міри і поміркованості в житті, професійне ставлення до студентів і творчості. За сприяння ректора університету

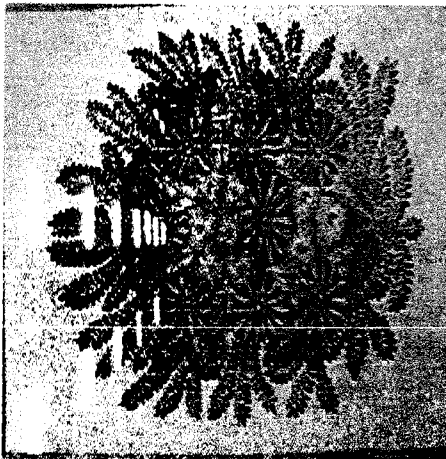

Використання національних символів, орнаментів знайшло продовження в такому специфічному жанрі як поштові листівки, присвячені Різдва-новорічним, Великоднім святим тощо.

Митець свої композиційні задуми з підбору репертуарних елементів опрацьовує в графіці в подальшому, продовжуючи і розвиваючи в жанрі живопису.

Вагомі досягнення Петра Прокопів у створенні монументальних творів, жорстко змодельовані мозаїчні панно, розписи, які прикрашають адміністративні, громадські споруди (лікарні, школи, церкви, фасаджитлових будинків) в Івано-Франківську, Калуші,

Бурштині, Ворохті, Вікторіві. Назвиську тощо. Він учасник багатьох виставок і біенале в Україні і закордоном, лауреат міжнародних конкурсів та імпрез, володар премій і дипломів. По-особливому проявився талант П. Прокопів під час проведення пленарної практики студентів художнього відділення у Ворохті, де він не тільки викладає основи художніх технік, але і вчить розумінню специфіки мистецтва майбутніх педагогів

виданий ілюстрований каталог, до якого увійшли основні твори з добробку художника, який без перебільшення довгий час ішов до цієї знаменної події.

У ранній період творчості найвідчутніші його досягнення у графіці. Продовжуючи традиції Г. Нарбути, П. Ковжуна, О. Кульчицької, Г. Якутовича та інших відомих українських графіків, він шліфував перші навички роботи в майстерні художника Сергія Хижняка. Родом з підкарпатського села Камінної, що в Надвірнянському районі Петро Прокопів добре обізнаний з місцевим фольклором, етнографією краю, які засвоював ще з дитинства. Але найбільше запам'яталися подорожі в гори з відомим львівським колекціонером інженером Володимиром Вітруком, з котрим вивчав народне мистецтво, будучи студентом художнього училища.

Тому не випадково в композиціях творів живопису, графіці і монументальних розписах, сграфіто ним застосовується правдивий орнамент, солярні знаки, свічники – трійці, хрести, обереги, що мають символічне значення і творчо запозичені з вишивки, шпалкарства, виробів з дерева, металу

Нев'яучі квіти Покуття

Студентка-першокурсниця Педагогічного інституту Оксана Хома на персональній виставці творів своєї бабусі Параски Хоми в залі Співки художників. Внучка відомої народної художниці з покутського Придністров'я навчається на спеціальності «Географія» і тільки починає пізнавати особливості своєї професії. А допомагають їй в цьому прекрасні твори досвідченої майстрині, створені під впливом почутого, побаченого, пережитого. Оксана Хома часто спостерігає за процесом роботи над композиціями баби Параски, за її філософським трактуванням світу природи.

У досвідченої майстрині є чого повчитися. Вона - заслужений майстер народної творчості, лауреат Всеукраїнської премії ім. Ярослава Лукавця. Намалувала понад п'ять тисяч картин, які були продемонстровані більше як на 30 персональних виставках: у Львові, Києві, Запоріжжі, Харкові, Одесі, Івано-Франківську, Коломиї, Москві, Мінську та інших. Її творчість досліджували Володимир Овсейчук, Василь Глинчак та багато інших відомих мистецтвознавців, професорів і художників.

В пошану таланту матері, родина Хоми підготувала новий альбом її творів. Кошти виділені на підготовку виставки за побажанням художниці будуть надіслані на лікування молодого хлопця з Городенківщини. Цим проявлено милосердя і благодійність митця, котра сама потребує допомоги.

За давнім „рецептом щастя”

Своєю популярністю ця казка затьмарила всі інші, написані будь-коли раніше чи пізніше зворушливої історії про дивовижний поворот долі скромної дівчини на ім'я Попелюшка. І, здавалося б, у чому секрет такого успіху? Несподіваних перетворень не бракує і в інших казках. Сюжет із пошуком кохання також не новий. А може, таємниця в тому що доленосні події розгортаються не будь-де, а на прекрасному балу? Про нього мріють всі герої, до нього готуються, хвилюються. Адже бал - це не просто ганці. Вал - це шанс змінити життя на краще.

І цікаво, а як сьогодні спрощав би цей давній „рецепт щастя?” - замислились у студентському сенаті та відділі виховної роботи Прикарпатського національного університету ім.В.Стефаника. Чутка про те, що тут задумали провести справжній бал, на кшталт знаменитого віденського, не на жарі розворушила студентство. Бо придбати запрошення виявилось тільки половиною справи. Значно складніше завдання дотримання дрес-коду: дамам належить з'явитися у довгих вечірніх сукнях, чоловікам - у фраках чи смокінгах. Втім, з огляду на обмежену кількість фраків на душу івано-франківського населення, вимоги згодом було пом'якшено: на крайній випадок годиться і темний костюм з краваткою чи „метеликом”.

На урочистості такого рівня студентство області (та й не тільки студентство) раніше не запрошували. Якщо у Відні, скажімо, вони відбуваються в залі Оперного театру, то цілком логічно, що прикарпатський „Осінній бал” заповнив фойє обласного музично-драматичного театру, який на один вечір перетворився на осяйний палац, ушерть заповнений музикою, юністю й красою. Красою, якої так бракує в одноманітному повсякденні, і яку, проте, цілком можливо повернути в наше життя.

-Власне, так і було задумано. - зізнається нам добра фея балу - його режисер-постановник, заслужений працівник культури України, доцент кафедри релігієзнавства і теології, заступник декана з виховної роботи філософського факультету Прикарпатського національного університету пані Лідія Борисевич. - Нас не влаштує запропонована студентам „дискотечна мас-культура”. Зрештою, і не всі вони ходять на дискотеки. Багатьом хочеться чогось духовнішого, кращого. Бальна атмосфера зобов'язує до

іншого стилю поведінки, до чемності, елегантності, вишуканості. Її підкреслили симфонічний оркестр мистецького об'єднання „Елегія” Івано-Франківської обласної ра-ди та муніципальний квартет сакофоністів.

А голова університетського Студентського сенату Олег Андрусинин додає:

-Родзинка нашого балу - саме його аудиторія - молодь і студентство. Бо ті бали, які нині відбуваються у Києві і Львові, розраховані на високопоставлених осіб, які можуть за них дорого заплатити. А ми хочемо, щоби наші студенти - майбутні юристи, педагоги, економісти - усвідомили себе як часточку еліти і засвоїли відповідні до цього статусу манери й етикет, відчули, що можуть поводитися як справжні дами й кавалери. Та й зрештою, (усміхається) куди, скажіть, сьогодні ходять дівчата в довгих сукнях? Після нікільного випускного вечора - нікуди. Тож бал - чудова нагода показати себе з найкращого боку.

Чарівні панни скористалися нею на всі 100%. На двох поверхах залу різнобарвним цинію квітника розцвіли розкішні туалети, доповнені не менш оригінальними зачісками, створеними, правду кажучи, не тільки з мотивів любові до прекрасного. Задовго до свята стало відомо, що спеціальне журі визначатиме переможців у категоріях „Найкраща зачіска”, „Найкраща сукня” і т.і. І якщо „Містер елегантність” на ім'я Орест, отримавши відзнаку, скромно щез у барвистому натовпі, то про те, яких жертв вимагає жіноча краса, журналісти у вихорі балу гаки встигли поговорити з Іриною Дівончук і Тетяною Дудкою. Перша від сьомої ранку вичаковувала в перукарні схвалену суддями зачіску і визнає: десь у глибині душі гаки сподівалася, що зусилля не будуть марні. Ну, а друга встановила своєсередній рекорд терміновості - разом із товаришкою придумала дизайн срібної сукні, яка з'явилася на світ... всього за три дні.

Але оцінити цю красу було не менш важливо, ніж її створити. Увесь вечір журі провело в гарячих дискусіях. Ще б пак, хіба легко визначити кращих із найкращих? А вже гтять красунь, з-поміж яких зрештою обирали Королеву балу, навіть уявити не могли, які суперечки розгорілися між суддями з приводу того, кому ж із них віддати перевагу. Всі - вродливіші, розумніші, ще й прекрасні танцюристки! Але корона, на жаль, тільки одна. І цього разу вона увінчала студентку другого курсу економічного факультету Прикарпатського національного університету Вікторію Голодригу,

що стало для дівчини неабиякою несподіванкою.

Каже, що про таку відзнаку навіть часу не було мріяти, бо цілком зосередилась на показі весільних суконь від салону „Наречена”, до якого її залучили разом з іншими студентками.

-А убір, в якому здобула перемогу, Віка задумала ще задовго до балу: події трапляються всякі, гошу гардеробі краще мати про всяк випадок вечірній туалет. Паї ода продемонструвати сукню не забарилася - і відтепер дівчина вважатиме її своєю щасливою. А ще постарасться поновити свої давні заняття танцями. От тільки як думаєте, який із них вважає своїм улюбленим? Ніколи не здогадастесь - тавайську хулу! Опанувала її у нікільні роки, коли за програмою обміну памчалась в американській школі, саме на Гаваях.

На тривалі розмови у нас небагато часу. На королеву чекають - їй у супроводі помічниць господині свята, Осені, довірено винести у припинський приємерк залу палаючий вогнями феєрверку гігантський торт, який тут же поділили між присутніми. І хоч вечір вочевидь іде до завершення, розходиться нікому не хочеться. А між студентами вже точаться розмови про наступний бал - яким він буде, коли і чи буде взагалі? Член журі, дружина мера міста пані Лідія Анушкевичус поділяє їхні хвилювання:

- Не очікувала, що це свято буде так гарно сприйняте молоддю. Питаєте, чи бали не перетворилися зараз на архаїзм? В жодному разі! Саме тепер, коли в усьому підкреслюється й цінується індивідуальність, вони надзвичайно актуальні. Ми ж бачимо, як дівчатам і хлопцям цього хочеться -- зняти кросівки і джинси, одягнути красиві костюми і сукні й побачити себе зовсім іншими. Останні 70 років їм не давали цієї нагоди. Тож подібні заходи не просто потрібні. Ми з ними навіть дещо запізнилися.

І справді, не помітити жагу до танцю, що переповнювала цього вечора публіку, було неможливо. Хто би не мріяв вальсувати так, як окраса вечору - учні подружжя Васіруків із Хореографічної школи та вихованці клубу спортивно-бального танцю „Діамант” під керівництвом Світлани й Володимира Дзюби! Тож з усього багатства розваг найбільший успіх мав... відкритий урок танцю, на якому викладач хореографії Прикарпатського університету Василь Шеремета запропонував навчити всіх бажуючих виконувати польку.

У коло встало стільки пар, що між ними годі було протиснутися!

Схоже, організатори балу не дарма замислюються над тим, чи не варто було би в майбутньому проводити заздалегідь майстер-класи для всіх охочих. І якщо попервах були сумніви, чи взагалі загоряться студенти ідеєю проведення балів, то тепер вони розсіялися. Замість запланованих 500 гостей на цьогорічний прибуло 800!

Чого тільки варта перспектива перемогти в одній із призових номінацій! Наприклад, студентам факультету іноземних мов Прикарпатського університету Наталії Лаврук та Віталію Маїмету чотирирічний досвід танців у клубі „Кармен” приніс титул „Найкращої

танцювальної пари балу”. Щоправда, заради такого пику на паркеті вони працюють по 10 - 15 годин на тиждень. І вже тим більше варто старатися заради таких призів, якими пораджував студентів генеральний спонсор свята „Райффайзен банк Аваль”, який презентував його ведучим - Осені та її чарінним помічницям - срібні монети, а володарці титулу „Королева балу” двограмовий зливочок золота.

На запитання, який зиск комерційній структурі від такого спонсорування, директор його обласного відділення пані Галина Старчевська тільки усміхається:

- Економічної вигоди ми тут не бачимо і не хочемо бачити. Просто сьогоднішнє студентство - це завтрашні філагмани нашого економічного зростання, які власноруч творитимуть третє тисячоліття. І це покоління потрібно виховувати не на прокурених дискотеках, а на чомусь гідному й гарному, що змінюватиме їх на краще.

Тим більше, що й „вигадувати колесо” нам не потрібно. Адже досвід такого виховання колись був у Галичині. Пригадала собі, як кілька років тому доля подарувала мені зустріч із жінкою, яка, наближаючись до 100-літнього ювілею, мала світлу пам'ять. Любов ЕСорнилівна Білобрам охоче розповідала про бали, на яких була сама, і про тогочасне повсюдне шкєкання танцювальної культури. Виявляється, на початку ХХ ст. в галицьких гімназіях танцюмейстри розпочинали заняття з наймолодшими ученицями.

Наука була не проста, адже, окрім складних „па”, годилося засвоїти чимало золотих правил бального (і не тільки) етикету. Пані Люба згадувала:

- Вчили, як дівчинка має сидіти, як поставити ноги, як скромно зложити руки. І як хлопець має вклонитися її просити до ганцю. Раз на тиждень вихованці жіночої і чоловічої гімназій ходили спільно в танцювальну школу,

яких тоді було багато, особливо у Львові.

А опанувати там можна було „премудрості”, про які сьогодні, напевно, й не всі чули.

- Кадриль, лансієр - то були складні танці шпацерові, - розповідала пані Люба.

- Треба було знати багато фігур - поклонів, поворотів. Їх послідовність і оголошував аранжер - своєрідний режисер, керівник бального дійства:

він називав „па”, а весь зал їх виконував влад.

Проте бальна підготовка не обмежувалася танцювальною вправністю. На жаль, залишилося небагато очевидців і не всі пам'ятають прадіда сучасного „білого” ганцю - вальс із котильйоном. Як відомо, котильйон - це танець, який часто виконується на вальсовий мотив і супроводжується різними іграми й забавами. А галицькі панночки називали котильйоном ще й маленькі бутоньєрки зі стрічок і квітів (подібні зараз прикріплюють дружкам на весіллі). Ось із такою власноруч створеною прикрасою дівчина підходила до хлопця і приколювала йому на лацкан квітку-запрошення. Бо це, власне, й було запрошення до танцю - ніжне, зворушливе і... невідпорне. Адже відповісти па нього відмовою було б немисливо брутальною образою.

Не залишались у боргу і юнаки: вони теж готувались ангажувати дівчат на вальс, тільки інший - з карнетом. Ця витончена мініатюра зберігалась в особистому архіві Любові Корнилівни: мальована маслом на овальній дерев'яній пластині, вона легко вмщається на долоні. На саморобному „медальйончику” квітує весняний карпатський краєвид. А па звороті ще можна роздивитися літери: час помилював ім'я автора Петро Бинкевич. Оце і є карнет.

- Подібні красюиди чи букети квітів хлопці малювали самі, деколи й на картоні, - згадувала пані Люба. - Там же можна було написати віршик чи якесь побажання. Ось такий милий сувенір належало приколоти дівчині й запросити її на вальс із карнетом.

Хто не мав мистецького хисту, міг купити готовий карнетик - своєрідне освідчення, не обов'язково в коханні, але безперечно - в симпатії. В кожному разі танцювальні вечори завжди були подією, до якої ретельно готувались. Що вже говорити про великі бали, на яких гості давали повну волю своїй фантазії. Вишукані пані, в обов'язково однотонних довгих сукнях з'являлись у найбільших бальних

залах у супроводі не менш елегантних чоловіків. Джентльменський набір тоді складався з білої накрохмаленої сорочки, білої краватки „метелика”, фрака, лакованих мештів і циліндра (які можна було взяти у „випозичальні”).

Особливо пишними до Першої світової війни були бали у Львові, в Народному домі, вхід па які відкривало тільки запрошення. Під час карнавалу, що шумів галицькими містами від Йордана до Великого посту, до його брами тричі на тиждень - у вівторок, четвер і суботу - під'їжджали фіакри з ошатними пасажирками. Свято набирало обертів, і оскільки на балах веселитися належало всім, то організатори, об'єднані в „бальний комітет”, дбали, щоб дівчата не „петрушкували”, тобто, образно кажучи, не „продавали петрушку”, підпираючи стіни. Для таких випадків і створювалася труна „хлопців комітетових” зі спеціальними значками-косарочками на лацканах, які одразу, помітивши нудьгуючи на самоті панну, запрошували її до танцю.

Лранжер оголошував вальс, у якому кружляли, приміром, тільки жінки в білих сукнях, наступний - тільки в рожевих, далі танцювали - в народних строях. А під час маскованих балів можна було побачити просто феєричні костюми - Королеву-ніч у газовій сукні з мерехтливими зорями й молодим місяцем, фрейлін у кринолінах і високих перуках, живий „кошик із квітами”... Слави венеціанських карнавалів галицькі, звичайно, не сягнули, але залишилися добрим спомином у тих, кому пощастило їх застати.

І на жаль, нашим сучасникам таких спогадів бракує: навіть найметкіші підприємці досі не роздивилися всіх вигод перспективного бізнесу. І якщо за кордоном мережа дансингів процвітає, то українська дійсність значно прозаїчніша. Наприклад, в Івано-Франківську наразі немає жодного танц-холлу - просторого і з відповідним паркетним покриттям. А погребя в ньому вже відчувається. І про справжню високу культуру відпочинку городян можна буде говорити, коли ця ніша в індустрії розваг буде нарешті заповнена. Годі, хтозна - можливо років через 50 і нинішні юнаки й дівчата розповідатимуть своїм онукам про те, як потрапили на свій перший осінній бал 2006 року - той, з якого й почалося відродження доброї традиції знаменитих галицьких балів.

НАТАЛІЯ ЯСИНСЬКА

З ДУМКАМИ ПРО ВИСОКЕ

Великодня писанка на Покутті

Прийшла радісна весна, а з нею і найвеличніше свято року – Великдень, з яким пов'язано багато народних звичаїв і традицій.

Звичай робити писанки та крашанки виник у нас дуже давно. Вчені порівнювали орнаменти на посудинах, що були знайдені при археологічних розкопках, з найстарішими орнаментами писанок і виявилось, що звичай розмальовувати писанки походить у нас в Україні ще з передхристиянських часів. Про походження писанки існує багато легенд. На Покутті розповідають, що коли Ісус Христос ходив з апостолом Петром по землі, якось зупинився з селі, де жили юдеї. Вони почали кидати в Христа камінням, і як тільки камінь торкався Ісусової одежі, то робилася з нього писанка, як торкалася його грудка землі - робилася крашанка. Апостол Петро позбирав їх у кишені і пізніше людям роздав. З того часу і пішов звичай готувати писанки і крашанки на Великдень.

Кожне писане яйце є справжнім рукописом. Основою рисунку є орнамент, безконечність якого укладається з елементів, що позначають сонце, зорі, блискавки, місяць, хмари, землю, церковці і дзвіниці. Тут йдеться і про світове дерево життя, яке повинно бути на писанках для того, щоб не спинилося життя.

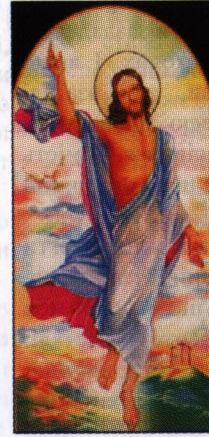
У різних регіонах України існують свої «тайнописи» писанки. На Покутті в чистий четвер перед образами, з Божого благословення сідають розписувати писанку. Традиційна писанкова символіка Покуття – «трикутник», що символізує тут воду, вогонь, повітря. Символ «пшеничного колосся» уособлює добробут, символ «вербових гілочок» - життя, «сорок клинців» - 40 днів посту, сорок мучеників.

Ще покутські писанкарки зображують на писанці квіти, церкви, хрести.

У Великодній (на Покутті – Поливаний) понеділок люди обмінювалися писанками, дівчата дарували їх хлопцям, похресники – своїм хрещеним. Так вони привчалися до доброти, щирості і любові. І зараз писанка є найкращим подарунком на Великдень – втіленням краси й найкращих побажань. Відроджуються релігійні свята, народні звичаї, відроджується і мистецтво розмальовування писанки. Не відійде красне яєчко в небуття, милуватиме нас красою, бо яка то неземна краса!

Наталія Марчук,
студентка Інституту історії і політології

-Ну як же це так? Голосила Марія за сином.
А ніч проясніла, зорею над світом зійшла.
Така наша доля, твоя і моя, Магдаліно.
Така моя смута - його пережили життя.
А ранок - ясний, чистий-чистий в мереживі синім - Він так непомітно на землю цю грішну ступив.
А вам би вгадалось, згукнулось, а вам би приснилось,

Коли білий ангел той камінь з могили звалив.
Ви ж того не знали, дві жінки, закутані сумом,
Що збулося диво, що диво на землю прийшло...
Журились в згодках: «Хто камінь тяжезний відсунув?»
Пеклись думками: «Ну нащо? Навіщо? Нащо?»
І вам би ще довго, ще довго в тій мучились хвилі,
Якби не ангели-провісники Божі з небес.
-Його там нема. Немає Ісуса в могилі.
Ідьте до людей, поспішайте скажіть: «Він воскрес!»

Любомир Кліщ

ДОРОГІ ДРУЗІ!

У житті кожного християнина Великдень - свято особливо шановане та величне. Й не тільки тому, що приходить воно з утвердженням справжньої, квітучої та теплої весни, але й тому, що є символом перемоги життя над смертю, добра над злом, світла над пітьмою, віри - над безнадією. Великодні дні зазвичай спонукають усіх віруючих по-новому побачити й відчути себе в світі, оцінити чистоту своїх помислів, бажань та вчинків, а ще - бути добрішими, милосерднішими, терплячішими, благороднішими один до одного. Звісно, ці прості вимоги до кожного християнина - дуже мізерні в порівнянні з тією пожертвою, яку поніс Спаситель Ісус Христос заради порятунку людства від гріхів. Але, як переконає Святе Письмо, будь-яка добра справа, зроблена однією людиною на користь іншої, є гідною в очах Господніх і з часом обов'язково воздасться їй сторицею. Пам'ятаймо про це повсякчас і повсюди! Пасхальні дні - це й час віддати шану всім тим, кого немає серед живих, хто, залишивши нам свою любов і життєвий досвід, поринув у вічність. Згадаймо їх молитвою та добрим словом. Зі святом вас, шановні. Від усього серця бажаємо вам благодаті, добробуту, окриленого настрою, миру, злагоди та душевної величі. Нехай цей Великий День дарує всім вам щастя, здоров'я, любов та непохитну віру в кращий завтрашній день!

Засновник видання - Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника (ректор - член-користопондент НАН, доктор фізикоматематичних наук, професор **Богдан Остафійчук**)
Відповідальна за випуск **Жанна Дутчак**
Технічна допомога: **Ірина Сидорук**

Газета зареєстрована обласним управлінням у справах преси та інформації Івано-Франківської облдержадміністрації від 29.08.2005р.
Свідectво про державну реєстрацію друкованого засобу інформації № 555, серія ІФ

Редактор **Любомир Кліщ**

Редакція залишає за собою право редагувати і скорочувати текст.
Висловлені авторами думки можуть не збігатися з позицією редакції
Тираж примірників
Підписано до друку